

កំពុល ស៊ូច ក្រុងកម្ពុជា

ជ័យវរ្មុនទីបាត់

Un Grand Roi
du Cambodge
JAYAVARMAN VII
par
Georges Cœdes

959.
603
COE

ដោយ

ស៊ូច ក្រុងកម្ពុជា

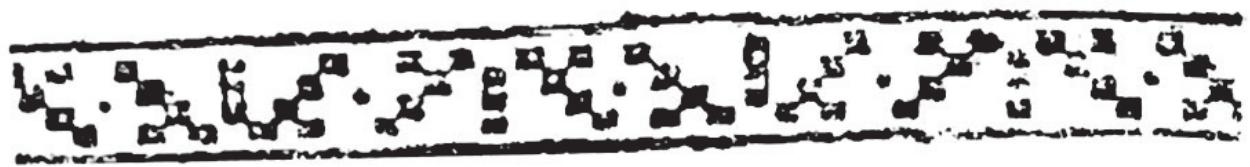
**UN GRAND ROI DU CAMBODGE
JAYAVARMAN VII**

**TRADUIT DU FRANÇAIS EN CAMBODGIEN,
PAR
KROMKAR CHOUM MAO**

**PHNOM-PENH
Editions De La Bibliothèque Royale
1935**

មហាក្សត្រមួយអន្តរក្រុងក្រុងកម្ពុជា
ជយវេរម៉ែន ទី ៣

- ១-បន្ទាយឆ្លារ ក្បាច់ដព្វាំង ចម្បាំងជាមួយនឹង របុ
- ២-បាយន ក្បាច់ដព្វាំង ចម្បាំងដើរទីក
- ៣-បន្ទាយឆ្លារ ក្បាច់ដព្វាំង ចម្បាំងដើរទីក
- ៤-បន្ទាយឆ្លារ ក្បាច់ដព្វាំង ព្រះបានជយវរម៉នទីលោកស្រីម្បារ (ឯះជីវ)
- ៥-ព្រះខេត្ត ព្រះអគ្គិសនី តាំងឡើងជាថ្រួចធាតារីពិពិជកណ្តូពិម៉ែត
- ៦-កំបែ ប្រែបលជា ជយវរម៉នទីលោកស្រីម្បារ
- ៧-ព្រះខេត្ត ព្រះអគ្គិសនី តាំងឡើងជាថ្រួចធាតារីពិពិជកណ្តូពិម៉ែត
- ៨-បន្ទាយឆ្លារ ជយវរម៉នទីលោកស្រីម្បារ ព្រះពុទ្ធសាស្ត្រ
- ៩-ទំជាសង្រាល់បាយន ព្រះពោធិ៍សត្វ អវរោះកែវិរ
- ១០- ព្រះពុទ្ធសាស្ត្របាយន
- ១១-បន្ទាយឆ្លារ ក្បាច់ដព្វាំងក្រោម ព្រះបានជយវរម៉នទីលោកស្រីម្បារ ដោយពួកស្រីស្តំ
- ១២- - ព្រះបានជយវរម៉នទីលោកស្រីម្បារ
- ១៣- " ផ្តុងខាងពាយៗព នៃសង្រាល់ខាងលិច
- ១៤-បាយន កំពុលមុខ៖

អំពីទម្រងក្បីត្រួតយកខ្លួន នូវក្នុងទិន្នន័យ ប៊យទរទេន ីិែ

ពួកអ្នកតែងរើង សេវរកោ និងអ្នកតែងរើងការសេក នៅពេល
និយាយ អំពីសេចក្តីស្មាត់កំបាំងរបស់អង្គរ ហើយនិងល្អានធ្វើអោយ
សាធារណជន ដើរថាយើងមិនបានដឹងអ្នីសោះ អំពីដើមកំណើកនិងអំពី
សករាលដៃនៃប្រាសាខ ខ្ញុំទាំងនេះទ្វឹយ ។ ទោះអ្នកប្រាប់បានវិវាក
កំណត់៥០ឆ្នាំ ក្នុងពិធីពិនិត្យ គេហស្ថានបុរាណនិងសិលាទារិកបុរាណក្នុង^{និង}
រោលនេះ យើងបានដឹងតែចន្លោះ អំពីដែលស្អែចទាំងបុរាណ
សោយរាជ្យ តាមត្រាក្នុងក្រុងអង្គរ តាំងពីចុង ឆ្នាំ ៥០០ ដរាបដល់
ជាចំឆ្នាំ ១៥០០ ។ យើងបានដឹងសីវភ័យទាំងអស់ថា ស្អែចអង្គរណា
ទ្វឹងសោយរាជ្យពីឆ្នាំណា ហើយទិន្នន័យតែម្នាក់មានជាប់ក្រែស
លោបិតដូចមេដីនិងស្អែចមុន ហើយជាប់ក្រែសដូចមេដី និងស្អែច
ដែលទទួលរាជ្យតែង ។ សិលាទារិក ខ្ញុំ អាចធ្វើអោយយើងដឹង
ថានថាស្អែចណាបានកសាងប្រាសាខណា ។ ឬណីនដែលស្រដ់

បានពីក្នុងពង្រារតារាគិនខ្លះនិងសេចក្តីផែលពិនិត្យដោរីនិងចាបិនទៅ
មេវា (ស្ថុកម្ម) ខ្លះនាំឱ្យយើងបានដឹងនូវភាគខ្លះអំពីសិកសាប
ស្រាមជីយ ឬ អំពីការចងស្អានមេត្តិនិងស្ថុកប្រធែល បើនេះក្នុង
សេចក្តីទាំងនេះមិន ប្រឡេយើងវារៈស្អួចណាមួយល្អមហោយ
ស្រង់យកមកប្រមូលចងឱ្យ បានជាប្រវត្តិមួយចំបែងជាកំណាកំបាន
និស្សឺយអតិភាពរបស់ស្អួច និមួយទាំងកំណាកំបានស្អាល់ ហើយចំម
ទាំងព្រះរបដោរីនិង ដែលសាងជាតា ដីណាងអង្គរស្អួចទាំងឡាយនេះ
មិនមែនជាតុអង្គរស្អួចណាមួយដោយពិត នោះទៀត សុទ្ធផែកសាង
ទ្វីងជាតុព្រះនស្សរ ជាទ្រះនាកាយណ៍ បុជាគោកស្សរ ។ បើនេះនៅ
មានសេចក្តីប៉ុក ចន្ទាជាដោយទៀត ដែរ គឺ អំពីស្អួច ១អង្គ ដែល
ក្នុងសម្រួលិនសតវស្សីទី១២ បានចរនានូវទិក្សក្នុង ដោយប្រាសាច
ដែលមានមុខមនុស្សពុពុមពីលីកំពុលមក គឺស្អួចជាយវរម៉ន (ទិត)
ដែលខ្ញុំមានប្រាជ្ញានឹងរំពូកដល់និស្សឺយយ៉ាងខ្លាំងហើយ យ៉ាងគ្រួនខ្លាំង
នៃអតិភាពរបស់លោក ។

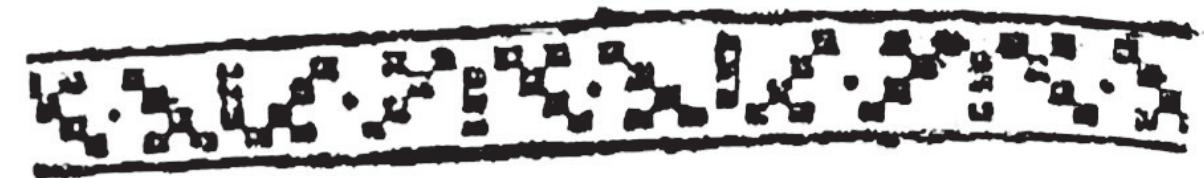
រើសរាយដែលជាប្រវត្តិរបស់ស្អួចនេះយើព្យាប់ប្រុកធ្វើឡើងពេលនា
 ណាស់គឺជាប់ប្រុង អ្នកពេលពង្រារតារក្នុងស្រុកខ្មែរទុកដាក់ លោកជាប្រភាគបំបន្តី ដែលគ្មានបានសាងអ្នកសោះ ហើយដែលសោយរាជ្យ
 សម្បត្តិក្នុងសម្រាយដែលស្រុកទេសកំពុងធ្វើមកើតសេចក្តីអនុញ្ញាយ ។
 ជីយជីនេះរបស់ស្អួចនេះ ទីបន្ទំលើខ្មែរខ្មែរម៉ោងក្នុងឆ្នាំ ១៩០៣
 នូវរោលាដែលលោក (លីហិណុត) បានចោះពុម្ពដ្ឋាយ ថារីក សំស្តីតិំ
 ១ ថ្ងៃបំទេរីកក្នុងបុណ្ឌិតាចារាណាពាកំសែស នាមធម្មបុព្ទិប្រទេស គឺ
 ថារីកដែលលោក សិកម្មាសេវ្យ័រ រកយើព្យានដីបន្ត់ សាយប្រុង ដែនឡា
 ចំពីមុខក្រុងរៀងចន្ទន៍ គឺជាថារីករបស់ព្រះបារ ជីយវរម៉នទិន
 ដែលសម្រាយអំពីកសាង រោងព្រាធាល ១ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៨៦ ។ ហើយ
 លោក លី ហិណុត កត់សំគាល់ថា សេចក្តីថារីកនេះមានចំនងដូចត្រូវឱ្យ
 សេចក្តីដែលមានក្នុងថារីក ១ថ្ងៃបំទេរីកក្នុងខេត្តព្រំបាយ ហើយ
 ចំបារិនថា ព្រះនាមស្អួចជីយវរម៉នទិន ពី នោះ មានពោលជាប្រើ
 ប្រាយក្នុងថារីកថាមធ្វើឡើង ថា ជាមុកវាយដែក្នីមស្រុក-

យ៉ាងដំលោក លីហិណ្ឌ កំថ្នូនសេចក្តីយល់យើត្សាចា ពាំងពីរោនេះ
ទៅចាប់រកទាំងនេះដែលរៀងរាយពាំងពីក្នុងស្រុកលាហរទៅដឹងល់ត្រីយ
ស្រុកអណ្ឌាមនឹងដឹងជីបន្ត់ទំនាបស្រុកក្នុងសិន នោះចាប់រកខ្លះ
បញ្ចាក់នូវដំឡើងនៃរបស់ស្អែចនេះ ចាប់រកខ្លះបញ្ចាក់នូវការបុណ្យនឹង
គុណប្រយោជន៍ របស់ត្រួនចាប់រកទាំងនោះ បំភីអាយយើត្សានូវ
ព្រះរាជក្រឹត្យស្អែចធំៗ ព្រះអង្គក្នុងរឿងជាមតិកដែលនោះក្នុងសេចក្តីងិត
របស់ស្រុកខ្លួន ។

ការស្រាវជ្រាវរកក្នុងរាង ៣០ឆ្នាំក្រោមនេះ បានបញ្ចាក់នូវ
សេចក្តីយល់យើត្សានេះដោយពេញចិនបិរិយុណិ ។ ការរកយើត្សាអ្និនិម្បយ៉ា
និចិត្តិនឹង ក្នុងពេលវារការរបស់ស្រុកខ្លួន សុទ្ធដែលទៅលើកិត្តិនាម របស់ស្អែច
ជួយរម៉ែនទិ ៧ទាំងអស់ ។ ហើយព្រះមហាក្សត្រដែលកាលពីថ្ងៃទី១៥០០
គិត្យាល់តែព្រះនាមនេះ កម្ពុជានេះតែទុកជាក់ចា ជាស្អែចជិបំផុតក្នុង
ស្រុកខ្លួន គិជាស្អែចដែលបានពាថ្ធិកព្រះរាជអាណាពាគខ្លះត្រង់របស់ត្រីកិត្ត
ជាទិបំផុតចំមយកនគរមាមមកបញ្ចាលជាមួយបាន១គ្រាប់តិចជាមួយព្រះ

ទាំងបានកសាង ប្រាសាទយ៉ាងចំះ សុកស្អែមជារដ្ឋិនក្នុងព្រះនគរ ដែល
ត្រានស្អែចណាដែលធ្វើបានដូចខ្លះ ។ សិលាបារីកជារដ្ឋិនដែលទ្រង់ថាត់
ឯកបារីកទុកនៅប្រាសាទភាពហ្ម នៅបន្ទាយផ្លានឱងប្រកាសរោងព្រាត
បាលទាំងឡាយ បារីកជំរស់ព្រះអគ្គមហ៌លិន ព្រះនាយកត្រួតវិវិឌ្ឍ ដែល
លោកមាយរាល់ រកឃើញពីឆ្នាំ ១៩១៦ នៅដីនពីមានអាកាស ហើយ
ដែលលោក លីហីលីក៏ ចេញផ្សាយ ក្នុងឆ្នាំ ១៩២៥ បារីកចាមនៅ
ស្រុកមិនបារីកទាំងនេះហើយដែលជាគាលដើមដែលខ្ញុំស្រង់យកមក
ដើម្បីពណិនាគារអំពីកិច្ចការរបស់ស្អែច ជាយវរម៉ែនទីពិមុយអនឹងដោយរឿង
ការរៀង ដែលទាន្វាយកមកពីចំឡាយកំនែដោយខ្លះ នៅប្រាសាទបាយន
និងបន្ទាយផ្លានឱងប្រកាសរោងព្រាត ដែលមានទំនងជាមួយគ្នានិងអក្សរបារីកទាំងឡាយនោះ ។

ព្រះរាជបីរិភ័ណ្ឌនៃព្រះបាស ជយវរម៉នទី៣ នៅ៖ យើងបានស្វាល់ជា
ពិតប្រាកដ ។ ព្រះវររាជបិតាដែលប្រចង់ព្រះនាមថា ធរណិត្យវរម៉ន(ទី២)
សោយរាជសម្បត្តិយោងតិបផ្ទាំក្នុងរាង គ.ស.១៩៥៥ ប្រចង់ត្រូវជាប្រះ
អនុជ្រួមអយុរិកា និងព្រះបានសូរយវរម៉នទី២ ដែលបានធ្វើរាយ អាយារ
ខែត្រួលប្រុកកុងកើង ហើយដែលកសាងប្រាសាខនគរវត្ថុ ។ ចំណេះកក
ខាងព្រះវររាជមាត្រាដែលប្រចង់ព្រះនាមថា ចូលទាមណី នៅ៖ ប្រចង់ជាប់ទៅ
ក្នុងព្រះរង្វមុនិត ដែលសោយរាជសម្បត្តិលើវតែពេញលក្ខសូយ ទី១១
ទាំងមូល ហើយព្រះរង្វនេះគេជាប់មកពីជាតិដីដែលប្រើបាល ជាតិទី
ជ្រាប់ព័ន្ធទាន់ដែលប្រើបាល ឡើងស្អែច គ្រឹងប្រុកខ្លួនមុន កាំងកែ
ពីមុនបានហានអង្គរជំជាបាន ។

ព្រះបានជយវរម៉ន ប្រសួគក្នុងរាងផ្ទាំ១១២០ប្រ ហើយបានរក្សា
ណាស់ក្នុងផ្ទាំ១១២៥ ក្នុងរដ្ឋកាលព្រះបាន សូរយវរម៉នទី២ ។ ទំនង

ជាឌ្រង់យកព្រះទេពីតាំងពីនៅក្នុងវិយជាប្រះកុមារណាស់ ហើយព្រះទេពីនោះជាក្មែរត្រីដែលតទៅមានអំណាច់លើថ្វាន់ជាមួយ ហើយមានព្រះរាជបុត្រ ១ព្រះអង្គ ដែលតទៅមុខយើងនិងមានពេលវិយាយឡើងជាថ្មីទៀត ។

ជារោយហេតុកែទេ ដែលយើងមិនបានដឹងថ្វាស់នៅឡើយ ព្រះជួយវរម៉ែន យានចេញពីក្នុងកម្ពុជា ទុកព្រះទេពី នឹងព្រះរាជបុត្រក្នុងទីនេះដែលយានចេញពីក្នុងចម្លាត់ បូជាយសេចក្តីដែលជាអក័យ ដល់ព្រះអង្គ ដែលយើងមិនបានដឹងឡើយ ថ្វាន់យានចេញនៅលើក ចម្លាក្នុងខែត្រីដីយុទ្ធដីក្នុងខែត្រីបិញ្ញាទី សព្វថ្ងៃនេះ ។ ដែលព្រះជួយវរម៉ែនយ្មាតបាត់ទៅនេះនាំឱ្យព្រះអគ្គទេពី មានទុកជានមួន ហើយសិលាចាវីកនៅកិមានអាកាស ដែលព្រះអង្គម្មាស់ក្មែរត្រីព្រះរៀមផែងទុកនោះបញ្ចាក់នូវពណិជ្ជមាននេះដោយថ្វាស់លាស់ ។ ចាវីកនោះពេលចោព្រះនាងមានទីក្រុងព្រះនេត្រជារដល់ស្រប់ព្រះកាយ ថ្វាន់សោយសាកដូចជានាងសិតា រលីកអាលីយព្រះស្រាមិដែលយ្មាតប្រាត់ប្រាសទៅចោព្រះនាង

ទ្រង់សុបិនយើព្យាពេដ្ឋាន ហើយចាំទ្រង់យល់យើព្យានូវសេចក្តីព្រៃក
អរកូងសុបិននេះដែលបង្កើតសេចក្តីទុក្ខុង ថា ព្រេនានានៅតាំងបែបនៃ សូម
ឯុជានព្រេនាស្ថាមិយាងត្រឡប់មកវិញ ថា ព្រេនានាបានទ្រង់រកឱ្យសចំណាប់នូវ
សេចក្តីទុក្ខុសដោងសែង ក្នុងព្រេនាពុទ្ធសាសនា និងក្នុងការការង់ក្រើក្យ ។

ថាដីកនោះសម្រួលចាំ ព្រេនានាបានទទួលសេចក្តីដែងអំពីសំណាក់
ព្រេនានាក្នុងទីជាត្រេន្រៀម ហើយទ្រង់ទុកដាក់ព្រេនាពុទ្ធដាតិល្អទ្វាត់
បំផុតជាតិរលឹកប្រាជ្ញា ព្រេនានាបានទ្រង់ត្រចំតាមដូរជាតិស្សូល របស់ព្រេនា
អរបាន ដែលនៅជាចន្លោះភ្លើងនៃសេចក្តីសាប់រសល់ និង សម្បទ្រនៃ
សេចក្តីយើចាប់ ។

ត្រូវសំគាល់ទុកចាំសេចក្តីខស្សាបៀប៉ែងដែនដែងក្នុងព្រេនាពុទ្ធសាសនានេះ
ដែលស្អែចជាត្រេន្រៀមិព្រេនានា និងធ្វើអោយយើងយើព្យានូវកសុតាន
យ៉ាងពិស្តារជារក្រាយរាជាតិសេករបស់ទ្រង់ ។

ក្នុងសម្រាប់ដែលព្រេនាបែងយវរម៉ែន គង់នៅឯងស្មុកចម្បាននោះព្រេនាបាន
ធនាយីត្រូវរម៉ែនទិន្នន័យ ជាត្រេនារៀរាជបិតា ទ្រង់ទិន្នន័យហើយស្អែចដែលទ្រង់

ព្រះនាមថាំមេសោវរម៉ែន មិនដឹងជាចាប់ពុជពង្រមកពីណា ទ្វើងសាយ
រាល់សម្បត្តិជាបីណាមក ។ រដ្ឋកាលរបស់ស្ថូចនេះមានកៅក្រើងការដែលនាំ

ឱ្យមានបញ្ហាយ៉ាង
ធ្លាក់ទួលាយកើត
ទ្វើងហើយដែល
មានចាវកនៅប្រា
សានបន្ទាយឆ្លារ
ព្រមទាំងមានឆ្លាក់
ជាប់នៅជាបញ្ហាយ៉ាង
ក្នុងប្រាសាន ដ
ដែល ។ ថាមាន
ធម្មជាតិអីមួយ
ដែលសេចក្តីថាវិក

ឱ្យឈ្មោះថា របុ ទាំងចំឡាតាំងកំឆ្លាក់ជាបញ្ហាយ៉ាង មកដើរអនុ
រាយដល់ព្រះបានយសោវរម៉ែន នោះបានព្រះកុមារជាប្រពេជ្រាត ព្រះ

ជយរវរម៉នដូយការពាររួចធ្វើសេចក្តីអនុវត្ត ។ សេចក្តីបានឱ្យនោះពេល
ដូច្នេះ ក្នុងរោល ករករបុណ្ណោះ កែតគំនិតក្សត់ព្រះថា យសារវម៉ន
ទ្វីងដើម្បីដៃលើមយកព្រះបរមាជាដំឡើង សេនាទាប៉ានក្នុងព្រះនគរក៏
បាក់រត់អស់.....ស្អែច (ព្រះរាជបុត្រា ព្រះជយរវរម៉ន) តាំងប្រយុទ្ធព
តាំងជាមួយគ្នា មានសេនាទាប៉ានកំច្រោះការពារសងខាងក្រោង ក្រោងវាយ
ករករបុណ្ណោះ ត្រូវប្រមុះដូលជ្ញាខោ ។

ជុំតិកណ្ឌាប់ដែនទេរបានវីរិទិយាណ មិនយុទ្ធបុន្ណាន ព្រះបានយសារវម៉នក៏
ក្រោងលុះក្នុងកណ្ឌាប់ដែនមន្ត្រីក្សត់បាស់បានម្នាក់ទ្វីតទ្វីង មន្ត្រីក្សត់នេះ
ទ្វីងសោយរាជសម្បត្តិក្នុងឆ្នាំ ១៩៦៥ តាំងព្រះនាមជាប្រព័ន្ធដែល ត្រូវ
ក្នុងនាទិក្ស ដឹកឃើញសេចក្តីបាស់បាននេះកំផ្លាយទៅដីលំស្រុកដែលម្នាប់បានឱ្យ
នោះកិមានអាកាសពេលចោ ព្រះជយរវរម៉ន យានត្រឡប់មកជាប្រព័ន្ធបំ
ដើម្បីជួយដោះទុកស្អែចយសារវម៉ន ។ យើងអាចនឹងដោសេចក្តីបាន ថា
ដែលក្រោងយានមកនេះ គឺដើម្បីនឹងទាមទារយកអំណាចកម្ពុជាភាគ នោះជីង
បុន្ផែងបានឱ្យពេលតទៅទ្វីតចោ ខ្លាំងដៃលើមយករាជសម្បត្តិ បានទៅហើយ
បានសំឡាល់ព្រះបានយសារវម៉នជាសេចក្តី ព្រះជយរវរម៉នក៏គឺជីងនៅទៅ

ក្នុងក្រុងកម្ពុជា ចំណានឱកាសល្អដើម្បីនឹងស្រាវជ្រោះដែលដ្ឋាន
ទៅដោយបទលិឃខ្លួនប្រើប្រាស់ ។ ព្រះនាមដោយអំណាច់សេចក្តីការនៃក្រុងរឿង
បានដូចប្រព័ន្ធសាមីរិញ្ញ ហើយក៏ចេញពីត្រពាំងការនៃពីរនៅទៅ ប្រចាំ
មានសេចក្តីប្រចាំថ្ងៃដែលយើងប្រព័ន្ធសាមីស្រង់យកដែលដើរក្នុងសុមុទ្រ គឺ
សេចក្តីគ្រោះការដែលត្រាំនៅនេះទើនឹងមកវិញ្ញា ។

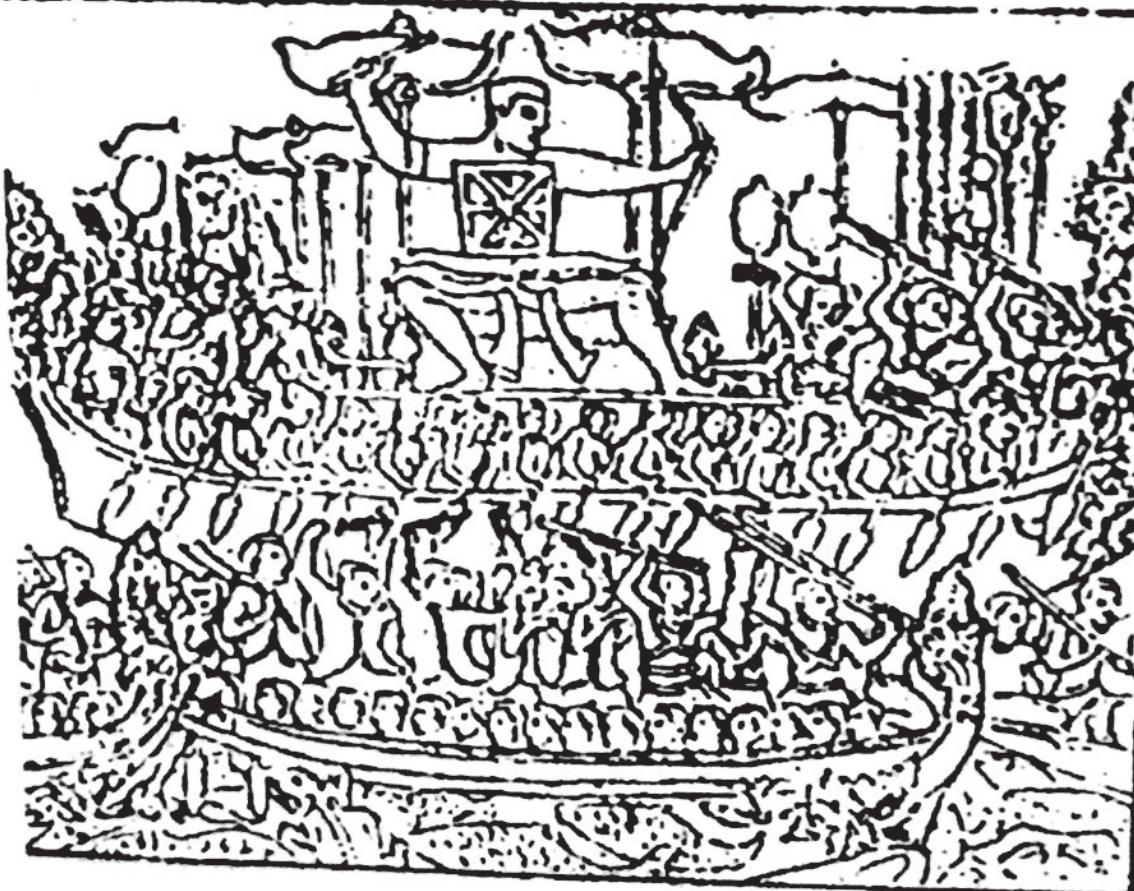
បិនិយាយជាសំដើរដោយប្រចាំថ្ងៃដែលយានចូល^{ចូល}
មកយើតយុទ្ធផល ហើយយើងក្នុងការតាំងនៅលើភាគបណ្តុះបណ្តុះទៅហើយ ក៏
មិនយានត្រឡប់ទៅប្រុកប្រាស់ម្រាវិញ្ញាទីយោ ។ ដោយសេចក្តីពីពីរបស់
ព្រះអនុទេតី ហើយដោយអំណាច់សេចក្តីស្រឡាត្រង់ចំពោះព្រះទេតីយាន
លើសលុបមានតែសេចក្តីលោកយសសក្តីទិបស្សីប្រចាំកំណែនៅក្នុងកម្ពុជា
ប្រទេស នៃចំពោះសំណង់សំណង់បាន ។ ប្រចាំថ្ងៃអស់កំណែតំបន់ ។

ក្នុងសម្រេចដែលមានបានដោរដោលឱ្យមយករាជសម្បត្តិក្នុងស្រុកខ្មែរ
នៅមានមនុស្សម្នាក់មិនដើរដាមកពីណា ថាមួយៗដោយក្នុងស្រុកខ្មែរ (ទី៤)
ក៏ដោលឱ្យមយករាជសម្បត្តិប្រុកប្រាស់ម្រាវិក្នុងឆ្នាំ ១៩៦៦-១៩៦៧ ។ ក្នុង
ដីបូងរបស់ស្អែចនេះ ក៏ចេងស្អានមេត្តិនិងនគរអណ្ឌាម ដោយចាត់រាជ

ទូតវិវាទដ្ឋាយទៅថ្នាមស្ថិតិកអណ្តាម កាលពីឆ្នាំ ១៩៧០ ។ យើង
ថាបានសេចក្តីសុខសាន្តខាងប់កខាងដីយ៉ូរ កែតាំងបែត្រឡប់ផ្សារ៖
មកស្រួលក្រុងកម្ពុជានូវ ។

ជយត្រូវរម៉ែន ជាស្ថិតិកម្មាម អូតអាងបុច្ចានុភាពដូចជា
ក្រុងភាពណ៍ តាំងលើកកងទំព័ដោយរាជចំ ផ្សារ៖ មកចូរកិច្ចិនប្រទេស
(កម្ពុជា)ជាប្រទេសល្អ ឧបមាបិជ្ជុបជាស្ថានស្តីគឺនេះជាសេចក្តីដែលមាន
ពេលក្នុងថ្ងៃកន្លែកឱ្យកិម្មានអាកាស ។ បើនេះគឺ សត្វវមានបុច្ចានុភាពណាស់
ដែរហើយការតួយុទ្ធនោះកែងជាមិនមិនមាត់ ។ ក្នុងរោហនោះស្ថិតិ
ជយត្រូវរម៉ែនកំដ្ឋាស់គិតជាតិ គឺតាំងលើកមកវាយស្តុកខ្លួនដោយផ្ទុរៈ
សម្រួលិត្ត ។ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៧១ កែតាំងលើកកងទំព័ដីនឹងទិកមកដោយទួក
សំពោះម្មាក់ដែលជាអ្នកលង់សំពោះជាតិរមក លុះលើកមក
ដល់ពាមទន្លេមេក្តុងកំភាត់ផ្សារដីរបុរាណទៅដល់ទន្លេសាប ។ ពួកកងទំព័
នេះចូលលុកលុយមហានគរបានហើយកំប្រហារស្ថិតិក្នុវនាឆិត្របង់ ។
កងទំព័ម្មាមកំលុកលុយកំទេចព្រះនគរ ជាតុនយករបស់ត្រព្យបានជា
ត្រីនទាំងកែវ ។

ក្នុងរោលនោះរាជសម្បត្តិក៏ទៅជាកំនែ ហើយព្រះជាយវរម៉នដែល
នៅរាជប័ណ្ណពេលចាន ១៩៣៩ ក៏ដើរពីពីថា ដល់ពេលដែលអ្នរបស់ត្រង់
ហើយ។ តែជាមុននឹងការកំនែព្រះអង្គជាមហាក្ស័ត្រ ត្រង់ការកំចាត់ពួកដែលលូកលូយស្រុកដេញពីព្រះនគរជាមុនសិន។ ត្រង់ការ
កំចាត់ពួកដែលលូកលូយស្រុកដេញពីព្រះនគរជាមុនសិន។ ត្រង់ការ

ដេញពីស្រោមដើមទីកន្លែងពួកចាម ចម្លាក់ព្រះបីយដែលមាន
ភាក់នៅលើជាតុកំនែប្រាសាទាយ៉ាន និងបន្ទាយផ្ទាក់ជាបម្លាក់ម្លាក់ដែល
ដោះក្រោងកម្ពុជាអ្នរបស់ពួកស្រឡេខោះដេញពីខាងស្តាំ ។

នៅល្អ និងតិខាងស្ត្រីបុរិយ៍ស្ថិកក្នុងឆ្នាំ១៧៧៩ មក
គិដល់មកក្នុងឆ្នាំ១៩៨១ ក្នុងកម្ពុជាបានសេចក្តីសុខក្សែមក្សានទីន
វិញ ហើយព្រះ ជយវរម៉ន ក៏តាំងពិធីរាជធានីសកែវិងសោរយរាជ
សម្បតិក្នុងពេលជាមួយដែលទ្រង់តាំងរៀបចិនមេដី ទីក្រុងថ្ងៃ ១ ។
ក្នុងសោរយរាជ ត្រូវនាគុងជាស្រីក្រម៉ែក្នុងត្រកូលខ្ពស់ សក្តីសមភត្វាស់
នឹងក្នុងស្រឡាត្រូវ ហើយរាជក៏ពុងរាលរាល ប្រជាប់កុបតែងដោយរាំង ១
ដែលរបនាដោយថ្ងៃដីមានដីទ្វោ ហើយស្ម័គោក់នូវកំដែងដែលត៉ែ
ជូនិញ្ញយកមក្សែមសមរសជាមួយនឹងព្រះមហាក្សំព្រះ ដើម្បីអោយបាន
កែតិនូវសេចក្តីសុខសុស្សិដល់មនុស្សជាតិទាំងអស់ ក្នុងឱកាសបុណ្យជាទី
អីកែដីក នៅក្រោមផ្លូវត្រូវដែលលើកដីទីនឹងទ្វោ នេះជាសេចក្តី
ដែលពេលក្នុងសិលាថារីកដែលនៅក្នុងប្រាសាទប្រុងកំដែងនរដំ គិតិ
ក្រុងដែលសេចក្តីទុកដឹងបរិបសមរសជាមួយនោះមិនគីក្រុងរាងទេ
ក្រោពីក្រុងនរដំសព្វថ្ងៃដែលចារទិសទកិរុណានៅខាងជឺក្នុងបានទៅ
បន្ទិច ហើយដែលទីកណ្ឌាលក្រុងមានប្រាសាទបាយ៉ែនជាទីតាំង ។

ក្នុងសម្រាយដែលបាមមកលើកលូយពិន្ទា ១១៧៧ នោះបាមអូក
ប្រវត្តិសាស្ត្រចិនម្នាក់ណ៍យោះម៉ាត្រនលិន ជាព្រះជំយវរម៉ន បានតាំងបេងបោរ
ប្រជិជាន ថានឹងធ្វើសេចក្តីសងសឹកឱ្យបានលើខ្លួន ហើយសេចក្តី
បេងបោនេះ បានសម្រេចក្នុងរោលាប្រាបី ដែលបានព្យាយាយត្រាំងសំរាប់
រារ ១៨៣៣ ។

បើនេះមុននឹងសម្រេចតាមសេចក្តីបេងបោរ នោះត្រង់មានកិច្ចិនីងរាប់
បានសំបានក្នុងព្រះអណ្ឌាត់ខ្លះត្រូវបានសិន គឺមានកិត្តិថ្មីលំបាត់បានសំបាន
ក្នុងដីបន្ថែម មល្អាង ដែលនៅជាភាសាត្រូវខ្លះត្រូវបាត់ដីបងសញ្ញា ត្រូវនេះ ។
ដើម្បីនឹងបូន្មានបានសំបាននេះ ត្រង់បានបាត់ខត្តិយវង្វួចាមជីទង់ ១ អង្គ
ដែលមកពួននៅក្នុងស្រុកខ្មែររាយទៅជួយ ក្នុងស្ថានត្រង់នេះ សិលាបារិកបាមមួយនៅដីបន្ថែម មិនឱ្យបានសេចក្តីដូច្នេះ ។

ឯកាសនៅពីកុមារពួម ក្នុងឆ្នាំ ១៩៨២ ព្រះអង្គម្មាសវិទ្យាននូន
យានទៅស្រុកខ្មែរ ។ ព្រះរាជាស្ត្រីកខ្មែរ (ជំយវរម៉នទី២ ដែលសោយ
រាជសម្រាប់ពិន្ទា មុន) ដោយត្រង់យើរុចា ព្រះអង្គម្មាសនេះប្រកដោយ
លក្ខណៈពាណិជ្ជការ (សម្រាប់មនុស្សមានបុណ្យ) កំយកមកបិចាថ់

រក្សាសម្រាតុវាទំរង់អាន ហើយបង្រៀនចំណោះវិធាតាគប់យ៉ាង ក្នុងវិទ្យា
សាស្ត្រនឹងក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រ ។ ក្នុងវេលាដែលអង់នៅក្នុងស្ថុកខ្មែរនោះក្នុង
ស្ថុកនេះមានស្ថុកទេរូបៗថា មល្អាងដែលមានសុទ្ធផែមនុស្សខ្ពួចការ
នៅ តែធ្វើឡើងធ្វើបាបពុកខ្មែរ ហើយបានសំបានត្រាងៈក្រោងកម្ពុជា ។
ព្រះមហាក្សំព្រៃនចំនួនព្រះជីវិ៍ពុះថា ព្រះអង្គម្មាស់បិន្តប្រសព្តក្នុងពិធី
អារុធប់យ៉ាងកំប្រែងចាត់អោយត្រួតព័ត៌មានទៅវាយយកស្ថុកមល្អាង
ព្រះអង្គម្មាស់កំបានសម្រេចប្រការតាមសេចក្តីប្រាប់បានបន្ថែមទៀត ព្រះអង្គ
ម្មាស់នេះ កំប្រែងប្រាសព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាលើលោរបស់ព្រះអង្គ
ម្មាស់ ហើយប្រែងប្រាសព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាលើលោរបស់ព្រះអង្គ
ម្មាស់នេះ ហើយប្រែងប្រាសព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាលើលោរបស់ព្រះអង្គ
ម្មាស់នេះ ក្នុងក្រោងកម្ពុជា ។

ព្រះអង្គម្មាស់ចាមនេះ បានជាអារុធប់បានបន្ថែមទៀត ជួយវិរម៉ែនក្នុង
ការកែខ្ពស់សិកុំពុកចាម ។ សេចក្តីកែខ្ពស់នេះ ជាដែលនៅសេចក្តីនឹង
ចំណាយូរដ្ឋាន តាមសេចក្តីរបស់អ្នកប្រវត្តិសាស្ត្រចិន ប្រែងចាត់ការរៀបចំ
ជាយចំណាយូរដ្ឋានមេត្រីនៅសេចក្តីស្ថុកអណ្តាត់ និងការតុង ជាមុន

ហើយកំបង្គង់ចារកិកាសដ៏គុរុលូ ។ ិកាសនេះមានថ្ងៃងក្ខុងឆ្នាំ១៩៥០
ក្ខុងរោលដែលជាយកត្រូវរម័នទី ៤ ដែលជាស្រួចចាស់របស់ព្រះអង្គ
លើកកងទៅម្នាច់ទៀត ។

តើឡងស្អែចចេញច្បាប់នឹងចាមដោយព្រះអង្គងបុន្ណី ត្រង់នេះ
ដូចជាមិនប្រាកដ គ្រាន់តែមានចាវីកច្ចេះ នៅប្រាសាទោនករក្ខុងខេត្ត
ព្រំព្រាន ពោលថា “ឡងយកទីក្រងចម្ល៏” ហើយប្រមូលយកព្រះ
សិរិលិខ្ពទាំងអស់ទៅ” ។ ហើយជាចុងផ្ទៃៗកំដោយ កើឡងគ្រាន់តែ
ប្រគល់ទៅមិនព្រះអង្គម្ពាស់ វិទ្យាននូនត្រួតត្រាង់ ។ ព្រះអង្គម្ពាស់នេះ
វាយយកបានក្រុងវិជ្ជ (បិញ្ញិញ្ញ) ហើយចាប់បានស្អែច ជាយកត្រូវរម័ន
បញ្ញនជាមួយមកងក្រងកម្ពុជា ។ ព្រះអង្គម្ពាស់នេះលើកខត្តិយវង្ស
ខ្លះអង្គ ជាធ្រះអនុជំថ្ញែនព្រះបាត ជាយរម័នទី ៧ អោយក្រងរាជ
ជាដីនូសក្ខុងទីនោះ ហើយចំណោកឡងក្រង់កំយានទៅតាំងទីក្រុង ១៩៩
នៅទីខាងក្រោម ក្នុងដែនបណ្តុរង្គ គឺជាងវាង សព្វថ្ញែនេះជាន់ ។

ស្រុកចម្លាក់តាំងបែកមានស្អែច ១២៣៨អង្គដូចនេះទីនេះ កីឡាបុរាណអង្គជាព្យាឃាងវង្វេស្អែចស្រុកខ្មែរ ហើយស្អែច ១អង្គទ្វេតជាអ្នកនៅក្នុងទំនុក បម្រុងស្រុកខ្មែរ ។ បែបដែននេះមិនចិត្តថ្វានៅយុវវទ្ធីយ ។ អាស្រែយដោយកើតបាល់បាននៅ បិញ្ញាមិញ្ញា ដែលដោញព្រះអនុជ័ត្ន់ព្រះបានឯករាជ្យនៃនៅក្នុងទី ៧ ចោញទៅនោះព្រះអង្គម្មាស់បាយ វិទ្យាននឹងដែលសាយការណ៍ ធានាកំណែង ចង់ដោះដែលពីស្អែចខ្មែរដែលជាអ្នកទំនុកបំរុង ហើយកីតាំងបញ្ហាលនគរទៅជាដែលមួយទៅរិញ្ញា ដើម្បីការការបំពេញ ១ព្រះអង្គឯករាជ្យនៃនៅក្នុងស្រុកខ្មែរ ហើយដែលព្រះបានឯករាជ្យនៃនៅក្នុងទី ១ ជាបែងចែងអាយុយទៅតាតាំងជាមួយ ។ លុះដល់មកឆ្នាំ ១២០៣ ទីបស្អែចវិទ្យាននឹង ត្រូវមានកំបានសំណុកអំពីស្រុកខ្មែរ ហើយបណ្តុះបណ្តុះចោញពីនគរបម្រៀប ។ តាំងពីឆ្នាំ ១២០៣ របួនដល់ឆ្នាំ ១២២០ ស្រុកចម្លាក់ដូចជាដែខត្រូវបាល់ស្រុកខ្មែរ ។

ការវិវាទរបស់ព្រះបានឯករាជ្យនៃនៅក្នុងទី ៧ ជាមួយនឹងប្រទេសជិត

ខាងកើត មិនរារាំងមិនឱ្យប្រជែងពាណិកទីដែនទៅខាងលិចឡើយ ។ ក្នុងវណ្ណៈ

កាលនេះហើយដែលមានកើតសិលាបារីកខ្ពស់ដែល

ជាតាមដើរដែលបារីកខ្ពស់នៅទៀតគឺបារីកនៅសាយ

ហូង នៅពីខាងមុខក្រោងវេរីងចន្ទន៍ ហើយពួកអ្នក

ប្រភពិសាស្សិនបញ្ជាក់ថា ព្រះជយវរម៉ែន ប្រជែង

បង្ហាបដ្ឋាយ ម៉ាល់យុទ្ធភាព ហើយទ្វាន

ផ្សាយបុទ្ទាសុភាពរបុតទៅដែលប្រុកភុមា ។

ក្នុងពេលជាមួយនោះ មរណាថុក្តូហ៊ាង

ទំងនៅក្នុងមកលិប្រជែងគឺព្រះអគ្គមហាផិ

ប្រជែងសោយព្រះវិលាល័យ ។ ព្រះអគ្គមហាផិ

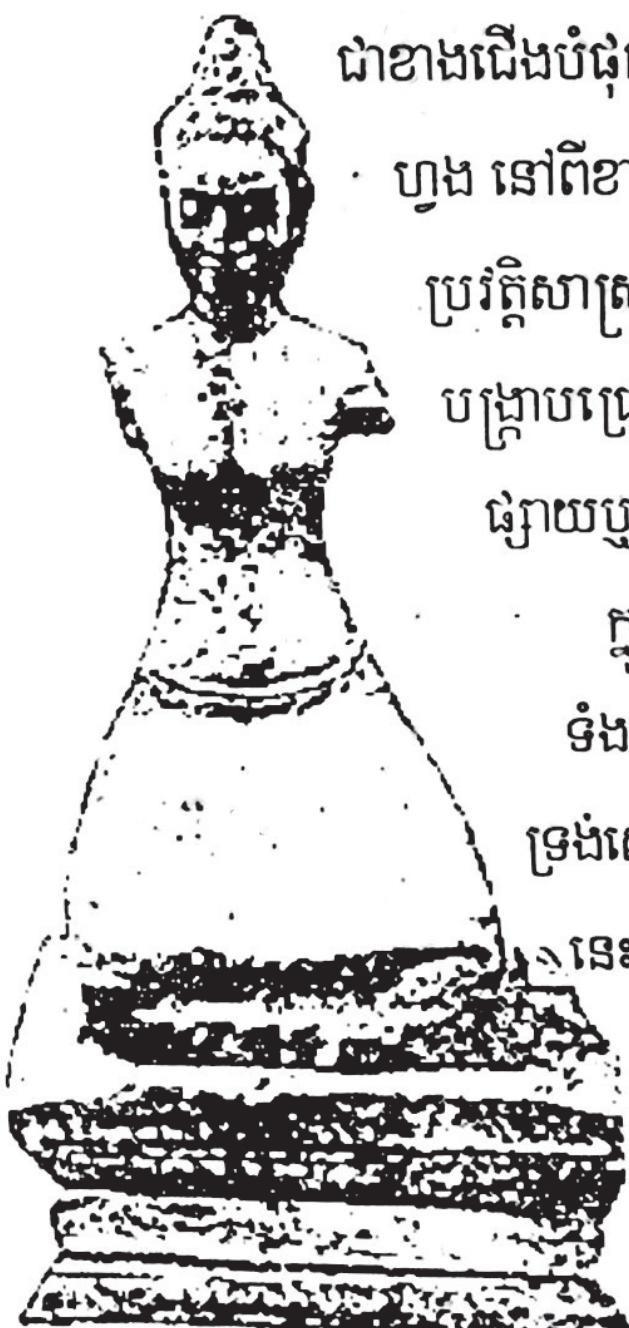
នេះមានព្រះវេមក្សាទី ១ ព្រះអង្គតាម

ដែលមានពេលក្នុងសិលាបារីក

ថានានេះ ពួកលិសលុបតត

នរណាសិក្នុងវិទ្យាសាស្ត្រនឹងក្នុង

បរមត្ត ហើយព្រះរាជាណប្រជែងតាំងជា បិនាយកាថ្មី ក្នុងអាកាមព្រះពុទ្ធ

សាសនាយោងលើល្អាតា ១ហើយបង្រៀនពួកស្រីទាំងនេះហើយ
 ដែលធ្វើឱ្យយើងដឹងដោយសិលាចាវិកយោងទៅទេ នៅកិមានអាកាសដែល
 នាងតែងតែសែបក្នុងដោយខ្ពស់ជាបាទិកនៅទោៃនៅទោៃនៅទោៃនៅទោៃ
 ឈ្មោះថានវភ្នោះស្រី ដែលជាថីចិនបិត្តដោយការសិក្សា ដែលពួក ស្រី
 រាជបិនារមករៀនសូត្រ នាងកំលើល្អាតាក្នុងទីនោះ ដោយ
 ការគោរពរបស់បណ្តាលិស្សទាំងឡាយ នាងជាអ្នកធ្វើឱ្យពួកស្រីទាំងនេះ
 បានសែបក្នុងសុខ ឧបមាជុចជាថីការឈ្មោះសរសុក្រឹមបែងភាពមក " ។
 វេលាដែលព្រះអគ្គមហាផី ដែលជាភ្រះអនុជោសាយព្រះវិលាល័យទៅ
 ព្រះបាណជួយវរម៉នទិន្នន័យ ព្រះនាងជាភ្រះមហាផី បីនេះយឺស
 សក្តីដែលខ្ចោះខ្ចោះនេះ មិនត្រូវបានដោរការបង្ហាញសក្តីស្អែក្រោះ
 ក្នុងវិទ្យាសាស្ត្រឡើយ " ព្រះនាងបានធ្វើរាយសែបក្នុងមេភ្នាព្រះមហាក្ស័ត្រ
 ចំពោះដែលស្រីណា ដែលចិត្តសិក្សានិទ្ធសាស្ត្រ ឧបមាជុចជា ទីក
 ទិញយោងប្រសើរ ដែលចេញមកជាសែបក្នុងចំណេះដឹង " ។

យើងមិនបានដឹងជា ប្រាកដទ្វីយ អំពិលតួចតាម ជូរម៉ោន
ទី ៧ ទ្រង់ទីរដ្ឋក ។ យើងគ្រាន់តែបានដឹងជាការជាក់លាក់ ថាកាលពី
ឆ្នាំ ១៩០១ នោះទ្រង់សោយរាជសម្បត្តិនៅទ្វីយ ក្នុងតួចតាមហើយ
ទ្រង់ចាត់រាជធានីទៅនគរិន បុន្ថេជាយទ្រង់ព្រះជាពាណាស់ទៅហើយ
នោះមិនគូរដូរទ្រង់ព្រះជាភ្លានវិញ្ញាបានតួចតាមមកទ្វីយ ។

ព្រះបានជូរម៉ោន មានព្រះរុបភាពជំខ្ពស់ មានទំនុំមានព្រះកេសា
វេងបុងចុកទ្វីងចំពាក់កណ្តាលព្រះសិរ ។ វេបវេជនទាំងនេះយើត្រានៅ
ជាប់នៅព្រះបរម្យូបពីព្រះអង្គទ ព្រះអង្គនៅទន្លេរដំ ១ ព្រះអង្គទ្វីត
យើត្រានៅប្រាសទកិម្មាយ ជិតអង្គររាជ ហើយយកទៅដីកល់ទុកនៅ
ក្រុងបាយកក ។ រូបទាំងពីរនេះខ្ញុំដឹរថាដារូបសាងដិណាងបុគ្គលិត ១
គិតជាប្រះរុបព្រះបាន ជូរម៉ោនទី ៧ ទាំងពីរព្រះអង្គ ។ ព្រះហស្សទាំង
ពីរបាក់ជាប់បាត់ បុន្ថេជាយមិនយើត្រាមានស្អាមព្រះហស្សន៍លើព្រះឧរ
នោះអាចនឹងស្អានថា ព្រះហស្សទាំងនេះមកប្រជុំត្រានៅមុខព្រះឧរហើយ
ព្រះហស្សមួយៗ ទ្រង់កាន់ផ្ទាយឱកទ ក្នុងទំនុំដម្គារាតាមទំនួរមអូកទី
អំណោយៗ ប្រហែលជាប្រះរុបនៅនគរដំនោះគេដីកល់ឱ្យផ្លាឃោះព្រះរៀប្រឹ

ទោរកប្រាសាគបាយឱនកុងទីបន្ទប់មួយ ព្រមទាំងពីនេះត្រេសមបានគ្មាន។

នៅឡានខាង
កើតបន្ទាយ
ព្រះខែននោះ
គោគសំបានរូប
ស្រីពីរអង្គុយ
លុតដំណឹងនោះ
ទិដ្ឋុវច្បូលទាំង
សងខាង (សព្វ)
ថ្វូរប ១នោះ ១
ទិពិធីនកណ្តុ
ស្ថាន ក្រោង
ហាលុយ រូប
១ ទូរគោះ

ទិពិធីនកណ្តុ ស្ថានគីមតី ក្រោងបានឯស រូបទាំងពីរនេះទំនងជាក្រុមប្រើបង្ហាញ បុន្ណានពីរ ដែលជាអតុមហេសិតគ្នា របស់ព្រះបាទដៃយវរម៉ែន ១ដែល

នាំឱ្យវិតតែជាក់សេចក្តីជាងនេះទៅឡើត គឺអំពីដែលប្រាសាទភីមាយមាន
រូបស្រីអង្គុយលុតដង្គាល់នៅឯករូបស្អែចនេះដែរគីរូបនេះធ្វើតាមរូបពីរ
ដែល តាស់នៅក្នុងប្រាសាទព្រះខេត្ត ។ រូបទាំងបីនានានេះសុទ្ធដែលមាន
ព្រះពុទ្ធផ្សេងបាប់នៅផ្លូវព្រះកេសាថាទាំងអស់ គឺធ្វើឱ្យយើរូចជាបានប្រព័
រាជទេវី ដែលដឹកឡើងជាថ្មោះដើរដិតាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាគារកាត បុ ជា
ប្រជាពលមិតា ។

នៅបន្ទាយផ្ទាន់ ដែលជាប្រាសាទរបស់ព្រះបាទជួយវរម៉ែនទិន្នន័យ
ដែរនេះគេបានរកយើរូបអ្នកធ្វើអំណោយទៅ ហើយដែលប្រហែលជា
ព្រះរូបរបស់ព្រះជួយវរម៉ែន ។ បើនេះក្នុងទីនេះ គោរចនាដាប់បែបដែនព្រះ
ពុទ្ធប្រព័ន្ធដោយព្រះរាជពីរនេះដឹកឡើងព្រះអង្គជាប្រះពុទ្ធការំពីកាលអង់ព្រះ
ជននានា ។ ដោយកំឱ្យទាស់ខុសនឹងក្បែនពុទ្ធដែតិយ៍ នោះរូបដែលធ្វើដី
ណាងនេះក៏បាក់ជាកំជំទៅ ហើយរាងរោកៗធ្វើឱ្យស្រីឃុំ ចំណែកខាងលើ
ព្រះសិរសាលា នោះធ្វើជាប្រះខិត្តិសព្រមទាំងក្រិនិលជាបំន្តែសង្គ្រោះព្រះកេសា
នោះវិញ មិនមែនជាបានបង្ហាញព្រះអង្គជាតិតប្រាកដនោះទេគឺជាបានប្រព័ល
ថែរាជឡើងដោយយកក្បែនខ្លាតក្នុងគម្ពិរ ព្រះពុទ្ធសាសនាមកធ្វើតាម ។

បើត្រូវបង្ហាញដែលយើងបានដឹងស្អាល់ ក្នុងបិវរត្តិន៍នេះ
 ស្ថូចជួយរម្យនទិន្នន័យកិច្ចការអំពីទេរីប្រុង ប្រទេសក្រោម្បាយអំពីទេរីប្រុង ។
 យានត្រឡប់មកព្រះនគរវិញ ក្នុងពេលដែលស្មុកកំពុងកិតចុលាចល់
 ទ្រង់គង់ថា កាលស្សាលជាយុវត្ថុ ទ្រង់បានរាជសម្បត្តិក្នុងវិយដែលជីត
 ជីរាល់បើយ៉ា ទ្រង់កសាងព្រះនគរវិញ ទ្រង់បង្ហាញបានជោរក្នុងស្មុក
 ទ្រង់ផ្ទាប់ស្មុកម្មាយក្នុងដែនខេវ និងពង្រីកព្រំដែនលុះដល់ព្រំយោង
 ស្សាយ ទ្រង់ប្រាស់ប្រាក់ព្រះអគ្គមហាផិស៊សំឡាត្រូវ ដែលធ្វើព្រះពុទ្ធសាស្ត្រ
 នាមដោយប្រាក់ប្រាក់បើយទ្រង់យកស្រី ១ អង្គទ្រូវកំណត់ដែលមាន
 វិជ្ជាយ៉ាងខ្ពស់មកជាដីនូន ទាំងនេះបើយជាបិវរត្តិយ៉ាងសំខាន់នៃកិច្ច
 ការរបស់ព្រះបាន ជួយរម្យនទិន្នន័យ ។

ចំពោះក្នុងសេចក្តីកត់សំគាល់រើងប្រវត្តិនេះ លេចមុខបុរសម្ងាត់
 ដែលមានស្សាបាប់និងលោកយស តែប្រកបដោយកំនិតធ្វើនក្នុងផ្លូវរំដែល
 ប្រសាសនុបាយ ដែលនាំឱ្យស្រោចស្រង់ព្រះនគរបានរួចពិបាក់បែកខេច
 ឱ្យ បើយកសាងទូរស័ព្ទដោយគេជាណុភាពរបស់ព្រះអង្គ ។ សិលាភារីក
 ពេលអំពីព្រះរាជនេះដោយទេរីកទ្រូវកំណត់ដែលជាបានបានប្រុងប្រាក់
 សាសនាយ៉ាងប្រុត់បត់ ។ សិលាភារីកនោះតាត្រប្បាលចា "ទ្រង់ -

◀ ២៧ ▶

គោរពនូវដ្ឋានប្រសិរបំផុត ដែលនាំទៅការនៃទីត្រាស់ដឹងយ៉ាងខ្ពស់គឺលទ្ធផល យ៉ាងងក ដែកសកម្មនឹងទីនេះ ដើម្បីឱ្យបានយល់ច្បាស់នូវសេចក្តី ពិតប្រាកដ គឺត្រាជីដែលក្នុងលោកទាំង ៣ អមពុបុគ្គលត្រូវគោរពប្រពិបត្តិ គឺត្រាជីដែលកំចាត់បង់នូវកំពាល់នៃភត ។ ទ្រង់មានសេចក្តី ដើរីនេះជាប់ពមកអំពីត្រាជាទុធានធរណិត្រូវរម៉ឺនទី២ជាត្រាជីររាជបិតា ដែល ទ្រង់កាត់ជ្លាម៉ែនូវទំនួរមទំលាប់របស់ស្ថិតិអង្គមុន ។ ដែលគោរពប្រាប់ ឈានសាសនា ។ សិលាចារីកដែលពេលពេលថា ទ្រង់រកយើត្តិសេចក្តីកាប់ ព្រាជាជប្បុទ្ទីយកុងទីកន្លែង គឺសាសនា ព្រាជសាក្សុមុនីនេះ ជាត្រាជីពុទ្ធសាសនា គឺសាសនា ពេលខ្លួននឹងការប្រាប់ប្រើប្រាស់ ហើយការដើរីនេះបានបញ្ជាក់ថា ដែលមានមរណភាពទ្រូវឱ្យជាត្រាជីពុទ្ធសាសនា ។

និស្សីយរបស់ស្ថិតិ ជាយរម៉ឺនទី ៧ ដែលលើចទ្រូវឱ្យជាយសារៗ សិលាចារីកដែលខ្ញុំប្រើប្រាស់យកសេចក្តីមកនេះ និងចេញពេញពេញរត្តក្រុងក្នុង ការយ៉ាងអស្វារ្យដែលទ្រង់ធ្វើឡើង ហើយធ្វើឱ្យយើងដឹងស្ថាល់នូវនិស្សីយ ស្ថានលោក ជាដាមអក្សរចារីកទៅទ្រូវក្តី ។

ការងារនេះ គឺការកសាងនគរធ្វើព្រមទាំងកំដែងជូនិត្យចំនួន ១២
 គឺឡើមែន គុប្បកសិលាយដ៏ឡាយនៅជូនិត្យទាន់ទាំង ៥ និង ប្រាសាទ
 ឬយ៉ាន នៅថ្ងៃកណ្តាល គឺប្រាសាទភាពប្រហុ បន្ទាយកី, ព្រះខែ នាក់ព័ន្ធ
 ភាសាម ក្រោមគោ ភាឌ គឺប្រាសាទបន្ទាយផ្លាស់ក្នុងដំបន់ទិសពាយៗ
 វគ្គនគរនៅក្នុងកំពង់ចាម ប្រាសាទភាពប្រហុនៅបានឱចមុសាលាទាំង
 បុន្ណាននេះទុកសម្រាប់អ្នកដែលមានដីលើរទៅការងារពេញជារត្តដែល
 សក្ឍិសិទ្ធិបើយកាតាំងនៅរៀងជាផ្លូវការពេញចិត្ត ដែលលើកឱ្យខ្សែទ្រឹង ប្រ
 ុំបាលជាមានច្បែលជារៀនដែលជាការចាត់ថែងកសាងរបស់ត្រង់ គឺរោង
 ព្រាសាលាណាពទាំង ១០២ ដែលរៀបរៀងក្នុងទិសទាំង ៤ នៃព្រះនគរ
 ពើមានក្រុងត្រូវបានស្រួលកណ្តាលមួយ អាបអ្នកអាងចា បានធ្វើឱ្យច្បាប់រញ្ជួយកំរើក
 បានជូនិត្យក្រោមអ្នកនេះ ។

បុន្ថែមឱ្យត្រូវពិនិត្យមិល ប្រាសាទទាំងនេះ ហើយល្អុងពិចារណា
 វិវកនូវជូនិត្យដែលនាំឱ្យកសាងប្រាសាទទាំងនេះទ្រឹងនិងឱ្យបានយល់
 នូវគំនិតវិញ្ញាបារបស់អ្នកដែលកសាង ។

ក្រុងយសោរបុរ ត្រូវពួកចាយកំទេបកាលពីឆ្នាំ ១៩៧៣យើត្រូចាត់
តាមធម្ពតា គីត្រះបាន ដួយវរមនទិន្នន័យ ត្រង់ស្រែបចំជួសុលទេរីនជាតិ ។
ត្រង់បានធ្វើឈ្មោះដើម្បី បានសាងទីក្រុងថ្ងៃទី១៩ខែ ដែលមានចំណែក
សាខាចាស់ដែលសាងពីមុនៗមកក្នុងកំដែននោះដោយបុំន្ទោះដែលសំខាន់នោះ
គីត់ កំដែងជួសុលទេរីនិង ប្រាសាខកណ្ឌាល សុខ្នែតជាការធ្វើចំណែកអស់ ។

នៅជាកណ្ឌាល មានប្រាសាខកបាយ៉ែន តាំងនៅជាជាន់ត្រូវកំណែងចាស់
ដែលជាកំណែងរបស់ស្អែចមុនៗ ។ មានផ្លូវទៅតីប្រាសាខកបាយ៉ែននៅ
គ្រប់ទិសចំណែក ផ្លូវទៅក្នុងគ្រប់ទិស ហើយថែកទីក្រុងនោះជាប់កំ ។
មានកំដែងយ៉ាងមាំ កសិរិយាយ៉ែងទូទាយហើយជួសុលមានគ្រឹះបញ្ហាត្រូចាំ
ទិក ដើម្បីបញ្ហាលទៅក្នុងទីជួសុលត្រូវក្រុងឱ្យបានជីជាតិ ។

នៅក្រុងកម្ពុជាកំដួងជាន់ក្នុងស្រុកតែណ្ឌរៀងដែរ គីមានរំបែបដែលរាយ
សម្រាប់កសាងនឹងស្រែបចំទីក្រុងរាជធានី ។ ទីក្រុងរបស់ប្រទេសនិមួយា
គីធ្វើដែលរាយទៅក្នុងមួលដោយបង្រួមអោយភូមិៗ ។ ទំនួរមទំនាប់នេះ

នៅ ប្រកាសំមាំនោះទីឱ្យយ កុងរដ្ឋកាលព្រះបាស ធម៌រម្យនិតិ បានជាកុង
សិលាបាតីកដែលប្រចង់ថាកំឱ្យដីកល់នៅប្រុងកំដែងនូវធាន់ទាំងនេះ នៅថ្ងៃ
ពេលប្រើបច្ចេកកំដែងនេះ គឺជាទុងកំពេងចំក្រវាម្បី ហើយកសិលាបាតី
នៅ គឺមហាសមុទ្ធដែលអមឈាក ។ ចំណោកក្នុង តាមទំនួរការក
សាងកុងប្រធោសភាសុ នៅគេធ្វើតាមក្រាមចំក្បារដែលសំខាន់នៅប្រាសាទ
កណ្តាល នៅគ្រប់ទិសទាំង ៤ កុងក្រាមចំក្បារប្រាសាទបាយ៉ែនេះគឺកំពុល
ដែលមានមុខមនុស្សទាំងនេះ ។ អស់ទាំងស្ថាន ព្រមទាំងប្រកាស់ដី ជី ជា
នាក់ម្នាចម្លានទៅការប្រម្នាចម្លានយក្សប្រ ។ នៅបញ្ញាកំនូវរឹបបង្ការ
និងកសិលាបាតីកដែលបានបង្កើត ដោយវិក្សករើងបូរាណត្រង់ក្បារសមុទ្ធឍ ។

ីបុបង្ការបស់ប្រាសាទកណ្តាល ដែលយើងហេតា បាយ៉ែន
នៅមិនចោរស់លាស់សេចក្តី ដោយហេតុហាត់ដោរបស់ប្រាសាទនេះគេ
បានប្រែតែ ២ ដង បុណ្ណោះ កុងរដ្ឋកាលដែលកសាងនោះ បុំនេះមានសេចក្តី
មួយដែលជាពិតប្រាកដ គឺថាកំពុលកណ្តាលនៅប្រើប្រាស់ត្រូវត្រូវ និងកំពុល

នៅទីក្រុងមុខទួចយ៉ាងភ្លៀបានខ្លះ
 កណ្តាលនគរដឹបុង ប្រាយណូលកំធែន
 កោះកោ ប្រាសាទកិមានអាកាស
 ប្រាសាទចាត់នចំកណ្តាលនគរទី ២
 នីងទី ៣ ។ បើប៉ុន្មែមនឹងមេនធ្វើ
 ជាតុរបេតយ៉ែមានថ្មាកំដីណាងភ្លៀមេរ
 ជាស្ថិតលោកដែលដីកល់នូវរទ្ធភាព
 ធ្វើជាតុរបសិរិលិង្ហមាសនោះទ្វីយឬគឺ
 ជាប្រាសាទសម្រាប់
 ព្រះពុទ្ធសាសនា
 វិញ្ញ ។ ភាពទំនង
 ខាងព្រះពុទ្ធសាសនា
 យើងបានស្វាល់ទ្វីង
 ក្នុងឆ្នាំ ១៩២៣ ដែល
 ធានយើពុទ្ធរីនិជាន
 ព្រះពោធិ

ស្ថិតិលាកេស្បរ ។ ភាពទាំងនេះទើបនឹងបានជាក់ឡើងទៅឡើង ។

គឺលាក់ឡើងដោម្បីករក្សាមុន្តែនៅវេលាដែលកំពុងមាត់ការទល់ត្រូវ
កំពុងកណ្តាលប្រាសាទាយ៉ានុយមាំឡើង កំប្រទេសយើត្សរណ្តាក់ ១នៅ
ចំកណ្តាលទីអាសនដែលមានជុំថ្វីនកំឡចកំទីត្រូវបំយ៉ាងមាក់លូបពេញ។
លុះបានវិស្សារណ្តាក់នេះចេញអស់ទៅ កំប្រទេសយើត្សបំណុកៗ ព្រះ
ពុទ្ធផប ១ ព្រះអន្តូយ៉ាងដំដែលអាបនឹងយកមកដូចជាលានឡើងវិញ តតខែ៖
ខាត ហើយយើងអាបនឹងទុកជាក់ជាប្រាកដជានថា ព្រះពុទ្ធផបនេះ ជាប្រុបជិបុង ដែលតាំងកណ្តាលប្រាសាទាយ៉ានុយ ។

ដោយហេតុអ្នី ហើយព្រះស្សាដែនវរណាបានជាប្រះពុទ្ធផបនេះ
ជាក់បែកខ្សោចខ្លឹ ហើយទំនាក់បុះទៅក្នុងរណ្តាក់ ដែលជារណ្តាក់ប្រែបែល
ជាក្នុងជាន់ដើមគេជាក់នូវវត្ថុដែលជារៀនពុទ្ធបុង ដួងផ្សេបកីឡើ
ក្នុងវីឡានេះយើត្សាតាយទេ ។ យើងបានដើងថា ឥពិរដ្ឋកាលព្រះបាន
ជយរម៉នទិ ៧ មក ត្រឡប់មានការប្រតិបត្តិព្រោះបានសាសនាមកវិញ
ដួងយើត្សមានស្តាមជានទៅគ្រប់ប្រាសាទ ដែលស្មោះអន្តែនេះសាន់ទាំង

អស់ដូចយ៉ាងការកោសជាប់នូវព្រះពុទ្ធផ្តមប្រគល់អង្គភីយកំណើដាកាមស
មានពុកមាត់នេះ កំណៈជាសិរិលិន្ទ និងជាអ្និធ្យុងដែលជាព្រាប្រាណ
សាសនាខេទ្ធិត្រ ។ ដោយការត្រឡប់សាសនាបីយជាប់ដោយ
ទាំងអំពើបំផ្តាល្យវត្ថុលួយ មកជាមួយដែង នេះបីយ ដែលខ្ញុំអាចនឹង
ជួរការទំនាក់ទំនាយ បំផ្តាល្យនូវព្រះពុទ្ធផ្តមប្រគល់ប្រាសាទាយ៉ាននេះ
ប្រើបំពុំនោះសាតក៍ជាស្ថាដែលក្នុងក្រុករក្សាទុករក្សានរករបស់ត្រពូយ គឺគេរាយកំទេច
ព្រះពុទ្ធផ្តម ទើបគិតិករណ្ឌជារក្សាយដើម្បីទៅកាន់នឹងដែលជីកល់
ត្រីងពុទ្ធបុជា ។

ចំពោះនឹងយើងរាល់ត្រា រូបច័ន្ទនេះ គឺជាធ្រះពុទ្ធផ្តមមួតា ដូចជារូប
ព្រះពុទ្ធផ្តមទាំងពាន់អង្គុបទ្រៀតនោះដ៏វ៉ាបុន្ណែចំពោះនឹងព្រះបាទជួយវរម៉ែ
វិញ ទំនងជារូបនេះធ្វើជីណាងអ្និដែលសំខាន់ជាងនេះទៅទ្រៀត ឱខ្ញុំបាន
រាល់ថា ឯក្សាំកណ្ឌាលទាំងបុន្តានរបស់នឹងក្រុងថាស់ទៅ នោះសុទ្ធតែជាបា
បានរបស់ព្រះសិរិលិន្ទ ដែលជីកល់នូវសារ៖នេះព្រះកិត្តិយសរបស់ល្អបំ
(រាល់សារ៖) ។ ដែលថា ព្រះបាទជួយវរម៉ែនឹងក្រុងថាស់ទៅ ដែលប្រាសាទាយ៉ុងទៅ

◀ MG ▶

បញ្ជាក់នូវសេចក្តីផ្តល់ទុក្ខិភ័យ ត្រង់បងិសជនីនូវការគោរពទៅរ
 រាជបុរាណ នោះហាក់ដូចជាពិតិថិជ្រាស់ ហើយច្រឡងល្អាចនឹងបញ្ហាល
 ការគោរពនេះទាំងនឹងរឿងព្រះពួកសាសនា ដែលត្រង់គោរពនោះយើង
 ត្រូវជាន់ តើព្រះពួករប អាមីនីនូវបញ្ហាលសារ៖ នៃព្រះកិត្តិយសរបស់ស្អួច
 មក ហើយទៅជាប្រព័ន្ធដែរវាជាបានបុទ្យ សេចក្តីនេះនឹងមិនមានផ្តល់ឡើយ
 កាលណាយើងបានមើលសេចក្តីកត់សំគាល់យ៉ាងសំខាន់របស់លោក ពី
 លូសី ក្នុងរឿងព្រះពួកសាសនារបស់លោក ។ ក្នុងគំនិតរបស់សាធារណ
 ជន ថាប្រព័ន្ធរប គឺធ្វើតាមរូបព្រះមហាក្សត្រដែលត្រូវត្រាល់
 ទូទៅ (ស្អួចមហាផ្ទៃត្រាជិវាង) ហើយព្រះមហាក្សត្រនេះជាបុគ្គល
 ដែលប្រសិរិបុត្រមនុស្ស មានសក្តីស្នើសារនៅក្នុងព្រះព្រាណបង្ហាញ
 បញ្ហាយៗក្នុងនឹងមនុស្សបាន ជាមនេក ។ ដើម្បីនឹងប្រដឹងព្រះពួកមក នឹង
 ស្អួចក្នុងរឿងព្រះពួកប្រវត្តិនោះគេធ្វើត្រង់ព្រះអង្គប្រសុទិកក្នុងព្រះបរម
 រាជរាជក្រឹងកណ្តាលសេចក្តីលំអនីនិងសេចក្តីត្រូវត្រាម ព្រះអង្គផ្ទាត់ មាន
 ព្រមទាំងសោរ ហើយដោរីមយកដើមពោធិត្តិក្ស ដែលទុកដុំ
 គ្នានឹងសារ៖ នៃព្រះកិត្តិយសរបស់ស្អួចជាមួយលោកទូទៅដ៏ ។ រួចទិ

នេះព្រះអង្គសម្រួលព្រះទម្ពក្រឡនោតារាណកសិ ដែលជាក្រុងប្រកបដោយ
កិត្តិយសជំនេរគុណទេរីតទាំងអស់ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ចិវរសម្រាប់យសសង្ឃរ
រាល់ ហើយការបុជាប្រះបរមសមកុំយកលំអានតាមព្រះសព្វរបស់មហាក្សត្រដែរយើត្រូចនិងតាំងព្រះពុទ្ធភាពជាមានផ្សាយទូទៅក្នុងកម្ពុជប្រទេស
យើងមានភស្តុតាមជាសំអានក្នុងការដែលព្រះពុទ្ធរបជាថ្មីន ទាំងអង្គ
តូចអង្គជំសាយពីរក្តីអូរឃីធោរី មានទ្រង់គ្រឿងសម្រាប់រាជវិថី ។ បើនេះអស់
លោកនឹងចាត់ខ្សោចុងផ្ទះមិនខាន ព្រះពុទ្ធរបនោះបាយ៉ែនមានទ្រង់គ្រឿងជ
ណាកើនរណាបានជីវិតលោកចា ព្រះពុទ្ធរបនោះកាលពីដើមមិនមានទ្រង់
គ្រឿងដោយគ្រឿងដែលលើកចុះទៀនបានធ្វើដោយវគ្គិសនិទ្ទេមាន
ទំនងជូនគ្នានឹងព្រះពុទ្ធរបកែវមរកតែនៅក្រុងបាយកកហើយព្រះកែវមរកតែ
នេះអង់នោះលើបល្បុនកណ្តាលព្រះរាល់វា គេទូកដាក់ចាត់ជាវគ្គិសនិទ្ទេ
សម្រាប់ថែរក្សាការពារនអរស៊ែម ។

សេចក្តីសំកាល់ទាំងនេះធ្វើនូវសំអានដែលខ្ញុំដឹរមិនខ្សោមង់អាចពេក
ពីសំអានដែលចា ព្រះពុទ្ធរបដែលទិន្នន័យកយើត្រូនោះប្រាសាទ បាយ៉ែន
នេះ ជារូបដែលធ្វើជីជុនស សារ៖ នេះកិត្តិយសរបស់ស្អែច ។ គំនិតរបស់

ខ្ញុំទៅឆ្លាយពីនេះទៅឡើត ហើយខ្ញុំពិចារណាថា បើព្រះពួករបន់មិនជារូបដែលធ្វើដឹងរាយអង្គព្រះមហាក្សត្រព្រះអង្គុងនេប្បី ។

កាលមុននេះបន្ទិចខ្ញុំបានរំលើកដល់សេចក្តី ដែលកើតមានការគោរពដល់បុគ្គលដែលមរណភាពទៅហើយបុគ្គលកាលបុគ្គលដែលនៅវេស្សក្តុងសភាតា ពោធិ៍សត្វលោកស្រែ៖ ។ សព្វថ្ងៃនេះ នៅក្នុងកម្ពុជាប្រទេសនឹងក្នុងស្អាមប្រទេស ការបញ្ចូលព្រះរាជាដែលប្រចាំខែក្នុងការគោរព ព្រះពួករបន់គ្រឿង នោះបានទ្វឹងជាកិច្ចមួយត្រូវរធ្វើជាចម្លាត់សេចក្តីបញ្ចូលជាមួយនេះ មានរហូតដល់សាងព្រះពួករបន់ឱ្យសិនិះទំនង ឬ ឱ្យបុនគ្នានឹងព្រះរបស់ស្ថិចដែលគេចង់គោរពនោះ ។ ខ្ញុំនឹងសេវីមដែលពេញទៅដោយសេចក្តីស្មោះត្រង់ នឹងព្រះពួករបន់នានា ហិន្យាននិកាយពិស្វកលង្ហា នោះមិនត្រមទូលដើរ៉ាព្រះពួករបន់នេះជាដឹងរាយស្ថិចដែលតាំងទ្វឹង ជាប្រពេទ្ធនោះទ្វឹង បុន្ថែមដំណឹកសេវីមដែលជាអ្នកប្រកាន់របៀបច្បាប់បុរាណ គេទូលស្ថិចដោយមេញ ព្រះនាមថា ព្រះពួកជាម្នាស់ ។

យើត្រចាប្រាបទជយវរម៉នទី ៧ ក្រោងទុកប្រាប់អង្គដូចជាប្រាប់ពុទ្ធទ
អង្គដែលគេងប្រាប់ចរមាននៅយើងនឹងមិនមានសេចក្តីសង្ឃឹមទៀតទៅកាល
ណាយើត្រក្រោងលើកប្រាសាខាតាប្រាប់ខ្លួនដែលសម្រេច ប្រាប់វរភាគជននឹង
ដែលតាំងលើកទីនៅប្រាសាខាតាប្រាប់ជាយើងបានដើរយើងចាប់ប្រាប់បាន
មិតា គេទុកជាប្រាប់មាតារបស់ប្រាប់ពុទ្ធជាំងឡាយ ហើយជាំងចាវីករបស់
ប្រាប់បាន ជយវរម៉ន ក៍បញ្ហាកំកុងរឿងនេះដោ ។

កុងទីបំផុតរូបអ្នកធ្វើអំណោយនៅប្រាសាខាបន្ទាយឆ្នារ ដែលរចនា
ឡើងមានសរាពជាប្រាប់ពុទ្ធផ្សេង ធ្វើកិរយាបុជានូវផ្តាមូកពិរនោះ ខ្ញុំបាន
ពាលចា ប្រែហែលជាប្រាប់រូបប្រាប់បាន ជយវរម៉នដោ ។

ប្រសិនបើគេទទួលដើរីជាមួយនឹងខ្ញុំចា ប្រាប់ពុទ្ធផ្សេង ជាប្រាប់
ជិតារាងប្រាប់វរភាគ ហើយជាបុរបស់ស្អែច ជយវរម៉នទី ៧នោះ ប្រែ
ហែលជាប្រាប់ស្ថាល់កុងមុខជំ ។ ដែលរចនានូវកំពុលប្រាសាខាបន្ទាយបុន្ណោះ
កុងរដ្ឋកាលរបស់ប្រាប់អង្គនោះ ថាប្រាប់រក្សាបស់ប្រាប់អង្គឯងកំពុល ។

ត្រូវយើងកត់សំគាល់ចា កុងសេចក្តីបុលចិត្តរបស់អ្នកស្រួល
ថានាមនឹងរូបជាដិតារាងនៃការដែលជាពិតប្រាកដ ។ ប្រការ ១ ទៀត

យើងដឹងថាមួយ៖ ប្រសាណទាំងបុន្ទានដែលព្រះបារ ធមរម៉ោងទិ ៧
កសាង ត្រីនីតិយកព្រាតុខាងជើមរបស់ព្រះនាមឡើង ដូចយ៉ាងត្រីជីយ
ទៅដាក់ជាថីបុង ។ ហើយក្នុងស្ថាននេះ យើងមិនអាចនឹងបែកអីក្នុងចិត្ត
ឡើយ អំពីដែលឡើងបញ្ចូលភាងវេរបស់ព្រះអង្គទៅជាមួយនឹងព្រះនាម
របស់ព្រះវង្វែង ។

ជារូមសេចក្តីមកថា ប្រសាណបាយ៍ន អាចនឹងឡើកដាក់បានថា
ជាក្នុំកណ្តាលរបស់ទិក្រង់ទី ហើយនៅទីកំពុលមានអាសនសម្រាប់ព្រះ
ទេរាជ ដែលសាងជាប្រះពុទ្ធផ្ទៃនូស តាមបែបភាពភាងវេរបស់ព្រះ
មហាក្ស័ត្រដែលជាអ្នកលោងប្រសាណ ។ ប្រសាណបាយ៍នជាអីម្បាងជាង
នេះទៅឡើត ។ អក្សរហើរដែលឆ្លាក់នៅលើទ្វារ ទាំងឡាយដែលនៅ៖
ទៅកានវិបារទាំងបុន្ទាននោះធ្វើឱ្យយើងស្អាល់នូវ ឈ្មោះរបស់រូបទាំង
បុន្ទានដែលល្អ ធមរម៉ោងទិ ៧ ឡើងប្រមូលមកដីកល់ក្នុងទីនោះ ។
យើងបានប្រទេសព្រះនាមបុព្ទបុរសនិងព្រះរាជវង្វានុវង្វរបស់ព្រះអង្គ
ដែលជាមួយជាប្រះលាក់ស្អារបុរាណ ព្រះបានមិត្តាមួយដូចមួយដែលខ្ញុំទិប
ពេលរូចមកនោះ ១ ចំណោក ហើយមួយចំណោកឡើត យើងបានប្រទេស

ព្រះនាមទេព្យាល់ដូចម្រាប់ស្រុកដែលគោរពបុជា ក្នុងដីបន្ទំដូចម្រាប់
 ក្នុងព្រះនគរ ប្រាសាទាយ៉ែន ក្នុងស្ថាននេះមានទំនងហាក់ដូចជាតិ
 បញ្ចុះសិល្បៈសម្រាប់ប្រើប្រាស់នាម នៅទីនេះហើយ ដែលជាកំនែងប្រជុំ
 នូវការគោរព សម្រាប់ព្រះរាជរដ្ឋបាននូវអារម្មណ៍ និងការគោរពសម្រាប់គ្រប់
 ខែត្រឡប់ក្នុងព្រះនគរ ។ ដែលទីក្រុងទាំងមូលព្រមទាំងកំដែងនឹងក្នុង
 កណ្តាល ធ្វើជាដីលាងនូវលោកទាំងមូលដោយប្រុងមួយតុចចុះ មាន
 ប្រការយ៉ាងណាមិត្ត វិប្រាសាទាយ៉ែន កំធ្វើជាដីលាងព្រះមហាផ្ទៃទាំង
 មូលដោយបង្រៀនមួយតុចចុះ មានប្រការយ៉ាងនោះដែរ ។

ឥឡូវនេះ យើងត្រូវពិនិត្យមិនការកសាងនទៀតរបស់ព្រះបាយ
 ជយវរម៉ែនទី ១ ។

រូបកណ្តាលនៅបន្ទាយក្នុងនោះបានតែរកមិនយើងបើយើងមិនទាន់
 ដឹងនៅថ្ងៃយើង ជាបន្ទាយព្រះខោនោះធ្វើខ្លួនឯងដល់អូកង់ណា ។ ការ
 និកតាយទីភាសនប្រាសាទាយ៉ែនសព្វថ្ងៃមិនទាន់ធ្វើដល់ទៅកំពុលកណ្តាល
 នៅថ្ងៃយើង កាលណាកកាយទៅដួលប្រែហេលនឹងបានដឹងរឿងរាជ
 ប្រាកដមិនខាន ។

បែបដីណាងនៃប្រាសាទនាក់ពន្ល នោះលោក លិច្ឆិនុយ៍ក៏ នឹង
លោកវិកទៅ គោលូបែប្រុ បានវិនិច្ឆ័យសេចក្តីដោយភ្លើងសំជាល្អប៉ា
ហើយកាលពីឆ្នាំ ១៩២៣ ។ តើដីណាងស្រែៗអនោតតួច ដែលតាម
រឿងវារមានតែ មកកុងស្រុកកណ្តូចោនៅ កុងត្រព្យេបាយពាណិជ្ជកម្ម ហើ
មានយា ។ ទីកកុងស្រែៗនេះប្រកបដោយអានុភាពជាធិអស្សារ្យ បុរ
ចេញពីស្រែៗនោះមក ដោយនេះ ដែលមានជាក្រាលមនុស្ស ជាក្រាល
រាជសិហ៌ ជាក្រាលជីវិ និងក្រាលគោ ដែលនោះកុងទីកដើរឡើង ៤
ដែលនោះគ្រប់ទិស ហើយដែលអ្នកដីលើរទៅថ្វាយបង្ហែរតូសកិសិទ្ធិចុល
ទៅជីវេះមនុលកុងទីនោះ ។

ប្រាសាទតាមប្រព័ន្ធនឹងបន្ទាយផ្តាន យើងដឹងថាដាប្រាសាទដែលសាង
ដើម្បីជាចែងមុន្តុល ដល់ព្រះរាជរដ្ឋនូយ៉ាងជិតរបស់ស្អែច ។

ប្រាសាទបន្ទាយផ្តាន សាងដើម្បីការគោរពដល់ព្រះរាជបុត្រទៅអន្ត
ទ្រង់ព្រះនាម គ្រឿនកុមារ នឹងត្រា ៤ នាក់ ដែលជាកេវិនចំបំង ហើយ
ដែលបានជូយជិតព្រះកុមារជាប្រើនគ្រា មានចំបំងនឹងរបៀប នឹងចំបំង
នឹងពួកមាយជាបើម ។

ប្រធានការព្រម សាងເទ្វីនកុងឆ្នាំ១៩៨៦ ដើម្បីដឹកល់ព្រះបរម
រូបសម្រួលព្រះវររាជជននឹង ដែលតាំងឡើកເទ្វីនជាត្រេ:ប្រជាពាណិកា
ព្រមទាំងព្រះរូបសម្រួលព្រះគ្រឹះនិងព្រះរូប ២១០ទ្វៀត ។

សិលាថារីកដែលនៅទៅ កន្លែងដែលនៅទៀត ហើយដែលខ្ញុំ
មានចំណែកលាតិឆ្នាំ១៩៧៦នៅ:ធ្វើឱ្យយើងដើរមនុស្សដែល
ធ្វើរាជក្រុងប្រធានការ ទាំងគ្រឿងប្រជាប់សម្រាប់ប្រធានការនៃឯង
ស្ម័គ្រាប់អាបារដែលមានប្រយោជន៍ដល់ការបុជា ។ យើងបានដើរថា
ប្រធានការនៃមានភូមិចំណុះចំនួន ៣១៤០ភូមិ ហើយមនុស្សដែលធ្វើ
ការចំណែកប្រធាននេះចំនួន ៩៩.៣៦៥ នាក់ មនុស្ស ១២.៦៥០ នាក់
នៅទៅ ភូមិដែង ភូមិមនុស្សទាំងបុន្ទាននេះ មានអធិការផ្លូវប មានមេត្តា
២.៩៥០មានអ្នកគាល់បំរី ២.២០២ នាក់ មានស្នូរចំ១៥ នាក់គ្រឿង
ប្រជាប់សម្រាប់ប្រធានការនៃមានចានជាមមាស១ ទំន់ជាង ៥.០០០
គិត្យក្រាម បើតាមចំណែកចំ១០០លាន ប្រាងៗ (គិត១លានរៀល) បំ
ណែកចានជាមប្រាក់កំមានទំន់ជប់បំលក្ខាដែរ ពេញទាំងត្រាប់ដំណោះ
គ្រាប់ កែវមុកា ៤០.១២០គ្រាប់ ត្រូវយ៉ាងល្អ ៤៤៤០គ្រាប់ ឯុទ្ធន

មាសយើងចំ១ រនាំនៃស្ថុកចិន ៥៦៧ ត្រូវបានដោយព្រៃ ៥៧២ ក្រោះ
៥៧៣ ។ រួចពីនេះរួចបាប់សៀវភៅអាបារគ្រប់យើងគឺអង្គរ ហើយ ទីក
ដោះគោ កករស្តី ប្រែង គ្រាប់ផ្សេងៗ ដែលសម្រាប់ប្រើ ក្នុងការបុណ្ណោះ
រួចចំឡុងដែលត្រូវបាយសម្រាប់ថ្មីបុណ្យ និងបញ្ជីរត្តុ ដែល
ត្រូវយើងចំបិទឱ្យរាល់ឆ្នាំ គឺគ្រាប់ផ្សេងៗ ហើយ ទីកដោះគោ ទីកយុទ្ធម៌
ប្រែង ក្រមួន ក្នុងមួននេះ ករូរ គ្រឿងិវរ ២.៣៨៧គ្នា សម្រាប់ប្រើប្រាស់
ថ្មីបុណ្ណោះរបចំនៅស្ថុកចិន ។

សិលាថាំ នោះ បញ្ចប់សេុចកូចាជាចិដ្ឋផ្ទះ ដែលធ្វើនូវបុញ្ញកិរិយារត្តុ
ទាំងបុន្ទាននេះ មហាក្សត្រដោយមានសេចក្តីគោរពបំផុតជាថំពោះព្រះរាជ
រាជមាត្រានម្រានប្រើប្រាស់ខ្លួន ដោយអំណាចអានុភាពរបស់ការដែលបានបង្កើរ
ដែលខ្ពស់បានធ្វើនេះ សូមឱ្យព្រះរាជមាត្រាឯុទ្ធមូរ នូវរោលាដែលប្រើប្រាស់ប្រើប្រាស់
សម្រាប់ប្រើប្រាស់បាន គឺសង្ឃរារដ្ឋបិយបានសម្រេចនូវការជាប្រព័ន្ធផុទ្ធមូរ ។

ខ្ញុំនឹងមិននិយាយឡើយ អំពីប្រាសាទានេទ្រៀតផ្សេងៗទៅកាន់ប្រាសាទា
បន្ទាប់បន្ទាំនៅក្នុងបិរិយាយអង្គរកិច្ចការនៅក្នុងខេត្តកំពង់
មាយកូវិ ទៅកាន់ប្រាសាទាប្រព័ន្ធនៅបានទីក្រុង ទៅកាន់ប្រាសាទាសម្រាប់សំបត់

◀ ၄၅ ▶

ដែលនៅវេងតាមផ្ទូរក្នុងព្រះនគរភី ។ បើនេះខ្ញុំមិនអាបនឹងសំង់ស្វ័យបុរាណទៅតាមនគរនេះបានឡើយ ។ រោងព្រាតាលទាំងនេះច្បាស់ជាកសាងដោយ គ្រឿងដែលស្រាល ។ ជាប្រាកដ ដូចយ៉ាងណែនិងកដ្ឋាន បុរីធិនិជ្ជ យើងទាំងអស់ ត្រាងរកស្តាមជានមិនយើព្យ ១ ស្មោះ ទោះត្រង់កន្លែង ដែលមានចាប់កដាថីសំគាល់ថាមានរោងព្រាតាលនៅត្រង់ទីនោះក្នុងរកស្តាម ជានកំមិនយើព្យ ។ គេបានរកយើព្យសិលាបាបីករីនឹងនេះ ចំនួន ១២ ចាប់កទាំងនេះមានសេចក្តីដូចត្រាសំគាល់ ដែលយើងឱ្យឈ្មោះថា ប្រកាស រោងព្រាតាល ហើយដែលស្រប់សេចក្តីខ្លះមកយ៉ាងដូច្នេះ ។

នមស្សាការដល់ព្រះរាជព្រៃយ និងសរសើរដល់ស្វ័យបានទំណាប់ ស្របហើយ សេចក្តីចាប់នោះធ្វើឱ្យយើងដើងថា រោងព្រាតាលទាំង នៅត្រាមសេចក្តីប្រសិទ្ធឌែលព្រះពុទ្ធបាន ដែលកំចាត់រោគត្រង់ព្រះនាមថា កែសង្ស័គ្រុនៅក្នុងប្រកាស ត្រូវដែលមានពន្លឹងដូចជាកែវិស៊ីប្រសិរី ដែល ឈ្មោះថា នៅក្នុងស្រុកចិននិងស្រុកទីប៊ែត់ ហើយព្រះពុទ្ធនឹងនេះអានឯកលំក្នុង

ព្រមទាំង ១ដែលជាប់ក្នុងនៅព្រាតាលវភេទ ។ តតើនេះទៅមាន
របៀបលក្ខណកបញ្ហាតិសប្រាប់មន្ទីរដួចខាងក្រោមនេះ ។

“មនុស្សទាំង ៤ពុក អាចនឹងចូលមកឱ្យគេរក្សាណាពក្តុងទីនេះបាន
គ្រប់ត្រា ។ មានត្រូវពេញ ២ នាក់ ក្នុងពេញម្នាក់ មានមនុស្សក្រោមបង្ហាប់
ជាថ្មីន គឺប្រុសម្នាក់ និងស្រី ២នាក់ ដែលត្រូវបានទិន្នន័យក្នុងទីនោះ
មេឡូវការ ២នាក់ មានមុខក្រសួងត្រូវដែកច្ញេះ ចុងកែវ២នាក់ ដែល
មានអំណាចត្រូវបាន.និងទិន្នន័យ ហើយត្រូវធ្វើការបានសំអាតមន្ទីរព្រាត
បាលដែង អូកបំពើប្រុស ២នាក់ សប្តាប់រៀបចំដង្ហាយព្រះ ដែលត្រូវ
បានច្ញេះសង្គមនឹងខ្លួន អូកព្រាតាលវភេទ ១៩នាក់ ត្រូវដែកច្ញេះ ស្រី ១ នាក់
មានមុខក្រសួងត្រូវដំទីកក្រុងបុកច្ញេះ ត្រូវឱ្យ នាក់សប្តាប់បុកស្រួរ
ទាំងអស់ត្រូវស្រី ៨នាក់ ដែលត្រូវបានទិន្នន័យក្នុងមន្ទីរ គឺ ២នាក់
១បន្ទប់ ។ ចំនួនមនុស្សទាំងអស់ដែលត្រូវបានលំនៅព្រាតាល
ត្រូវ ៣២នាក់ ។ ម្ភារេឡើតនៅមានមនុស្សបំនី ៦៦ នាក់ឡើត ដែល
នៅដោយចេញសោរូបឃុំយុទ្ធម៌ ។ រូមទាំងអស់ត្រូវ ៤៨នាក់ ។ អង្គរ
សប្តាប់គ្រឿងបុរាណនោះកំណត់១ ថ្ងៃក្នុងទីប្រើប្រាស់ ហើយសំណរៀតិគ្រឿង

បុជាថាំងបុន្ទានត្រូវឱ្យទៅអ្នកដីនឹង ។ ដែលត្រូវរើកក្នុង ១០៣ ដោយពី
យុំដំឡើងដួចខាងក្រោមនេះ ត្រង់នេះមានរយៈពេលប្រើប្រាស់ ក្នុង
ពូកវិគុណទាំងនេះ គិតិកយុំ ស្អាត ក្រុម លូ គ្រឿងទេស កែម្មាត់ខ្លាំ
ឡារ៉ាហារវាន់សុយ ដាក់ដី ក្រវិញ ឬ សំបានល្អោង ឬបិទិកខ្លះពី
ផ្លូវត្រា របស់ទាំងនោះសូឡូតែវាសំប្រតលិខិតិយទៀនទាត់ណាស់ ។

ក្រោមពីរាយការណ៍នេះខ្លះត្រូវក្រោមបុន្ទានដែលយើងទិបនីន
យើពូលក្នុងបញ្ហាតិនេះ ត្រូវនៅមានរាយការណ៍ជំនួយខ្លះទៀត ដាន
នេះ ទៅទៀត នៅក្នុងទិជ្ជមឺនដួចយ៉ាងអនុរាជធម៌ ។ ដែលតាមពិតនោះ
សិលាហីរកនៅប្រាសាទាព្យាបាល នូវកន្លែងដែលរៀបរាប់អំពីការកសាង
ប្រាសាទានេះរួចរើល កំពើពាល់រីកជល់ការកសាងរាយការណ៍ទាំង
១០២ក្នុងឆ្នាំ១៩៨៦ ជាមួយត្រូវ ហើយធ្វើឱ្យយើពូលបែបជាបញ្ជីចំណាយ
របស់សម្រាប់ឆ្នាំក្នុងការដែលថាត់ថែងរាយការណ៍ទាំងនេះ ។ យើង
យើពូលយ៉ាំសេវ្យឯុងដែលក្នុងទិន្នន័យទៀត តែមានចំនួនទូទៅទិន្នន័យ
ស្ថិនជាងចំនួនដែលបានក្នុងប្រាសាទាព្យាបាលពីគុណភាព ៣ - ១០២ ។
ដូច្នេះយើពូលថា ក្រសួងរោគកិច្ចាលក្នុង ១ឆ្នាំ ចាយអស់ស្ថិន ១៣.១៩៤២

◀ ៤៨ ▶

ការដែលត្រូវរក្សាទិន ធនាគារ មានចន្ទុស្ស ៨១.៦៤០ នាក់ដោព្យាកេងព្យាពនខាងអស់ប្រើអស់ល្អ ២ ៩២៤ គីឡូក្រាម ក្រវាញ ១០៥ គីឡូក្រាម គ្រាប់កែទ្រាត់ ៣៤០២ គ្រាប់ថ្វីជ្រើន ៨៨.០០០គ្រាប់ថ្វីសម្រាប់បិទបុសដួងបាន ១.៨១០ ប្រអប់ ហើយឯធមស់នទ្រពា ក្រពិបុន្ណានមុខនេះ ដូចគ្នាថាចាប់អស់ ។

ការកែងការព្យាពាលទាំងនេះ មិនមែនគ្រាន់តែជាការដែលត្រូវយកដែលប្រយោជន៍ជាចំឡើយ តីការនេះត្រូវដល់កិច្ចការជាងូវសាសនា និងជាងូវពិធីជាសណ្ឌាប់ស្រុកដោ ។ កូងស្ថាននេះយើងត្រូវស្វាប់ប្រកាសកេងព្យាពាលទាំងឡាយ ដែលមានសេចក្តីថា ត្រង់ប្រយុទ្ធដោយជីនិបណ្តាភាស្តរបស់ព្រះអង្គជាតិដែលប្រយុទ្ធដោយព្រះនៅជាល់ព្រះអង្គទៅទ្រពា ជោយហេតុថា គីសេចក្តីឈើរបស់សាធារណៈរាជរដ្ឋនៃដែលធ្វើឱ្យទៅជាសេចក្តីឈើបែបស្រុប់ស្រុប់ស្រុប់ព្រះអង្គនេះទេ ។ នេះហើយជាគំនិតយ៉ាងសំខាន់កូងបែបសុវត្ថិភាព នឹងកូងបែបគ្រប់គ្រងនូវគោ ។ ព្រះមហាក្សត្រជាកំពុលបំផុតរបស់ព្រះនេះគឺត្រូវទទួលខុសត្រូវ កូងសេចក្តីសុខរបស់បណ្តាភាស្តរ ហើយត្រូវឈើចាប់ដោយ

សេចក្តីយើងប់របស់រាល់ ។ ដែលហេត់ថា ស្អោចល្អនោះគឺ ស្អោចណា
ដែលសោរយរាជសម្បត្តិហើយ រដ្ឋវទៅបុន្ញនាននៅឡើង ឥតខ្សោយ
ហើយទីកន្លែងធ្លាក់តាមកាលតាមសម្រាយ កាលណានតែប្រព័ន្ធតារអូរឱ្យ
ទាន់ខុសបន្ទិចអំពីសណ្ឌប់ប្រវេណិនខាំខូរកើតមហាក័យអូរឱ្យដូងទៅ ។

ដែលជ្រូរដែលប្រយោជន៍ក្នុងរោងព្រាណជំពោះដល់បណ្តាល
រាល់ដូចដែលបានដឹងទីតាំង ត្រង់បំពេញកិច្ចយោងដូងក្នុងផ្ទូរព្រះ
ពួកសាសនាដែលឡើងទៅ ព្រះរាជបាបុត្រិយពេញដោយសេចក្តីមេត្តា
ដើម្បីសេចក្តីសុខចំនួនដល់លោកទាំងមួល ព្រះមហាក្សត្រត្រង់ធ្វើសេចក្តី
ឧទិស្សដូចថា សត្វទាំងអស់ដែលលិចលង់ក្នុងសម្បត្តិវិធីសង្គ្រោះ សូម
ឱ្យខ្ញុំសេចក្តីសេចក្តីសេចក្តីសេចក្តីសេចក្តីសេចក្តីសេចក្តីសេចក្តី
ត្រង់អង្គភាពកម្ពុជប្រទេសដែលជាប់ដោយសេចក្តីល្អ ហើយដែលជាអ្នក
ដូចយ៉ែរក្សាការកសាងរបស់ខ្ញុំ បានដល់ទីដែលជូនចាកទុក្ខដែលគ្មានជីជ
មួយអនីដោយព្រះរាជរដ្ឋបានព្រមទាំងព្រះអគ្គមហាផី សេនាមាត្រីនិងមិត្ត
សំឡាល់ទាំងអស់ត្រា ។

ដែលព្រមទាំងជាយវរមនទិត្រច្រង់សព្វព្រមរាជបាបុកសាងរោង
 ព្រាមាលរោគជោយវត្ថុដែលស្រាលៗ ពួកអ្នកតែងប្រវត្តិការគង់ទុកដាក់
 ព្រមអង្គចាត់ជាប្រព័ន្ធមហាក្សត្រមានព្រមទៅថ្មីបុណ្យដែលស្រុកខ្ទូរ មិនដែល
 បានប្រឡក់យើងឡើងឡើង បុំនេះអ្នកត្រូវជារ៉ាវប្រាសាទបុរាណ និងអ្នកដើរ
 មិនស្រុកគង់មិនបានដើងស្អាល់នូវការនេះសារៈទីនឹង ។ អ្នកទាំងនេះ
 គេទុកដាក់ចាត់ជាស្អាប់ដំ ចំពោះតែតីការដែលកសាងទាំងបុន្តោះ ដែល
 វិធីត្រដាយចុះ ដែលច្រង់តាំងប្រពិស្ថុទីនឹងហើយចាត់ការឱ្យបានសម្រេច
 ក្នុងរដ្ឋកាលយ៉ាងខ្ពូរបស់ប្រព័ន្ធដែលមិនយុទ្ធសកំណែត ២០ឆ្នាំទីនឹង ។
 ការកសាងទាំងនេះគួរឱ្យស្រើបំពោះនឹងយើងដែលគ្រាន់តែជាអ្នក
 សង្គតជោយជីវិតយកម្មួយច្បាសប្បជោយទីនឹងមិន ។ បុំនេះត្រូវពិចារណាមិន ។ តែត្រូវពិចារណាទាំងនេះជាដីណាងអូចំពោះនឹងជាតិខ្ទូរដែល
 កាលពីក្នុងរវាង ៥០ ឆ្នាំមុននេះ ទីបំពើនឹងដែលបានក្នុងទីនឹងយល់បាន
 ជាបាន ដោយការកសាងប្រាសាទនគរវត្ថុ បន្ទាយសំប្លែង បិះមាលា
 និងព្រមទាំង ១ ភាពយ៉ាងចំ ។ ត្រូវពិចារណាមិន តែការកសាង
 ប្រាសាទដោយចំណាំ ដែលមានបែបរចនាផ្ទៃច្បាតា និងប្រាសាទបាយ៉ែនតែជាដី-

រាយអិខេះ ។ តើកនឹងជាងធ្វើចុមានចំនួនបុន្ទាននាក់ ដែលទៅជីកគាល់យក
 ចូលរៀកចំគំរូលនពុកកម្ពុករដែលដីកនាំយកចូលចំនួនបុន្ទាននាក់
 ពុកជាងរៀបចំបន្ទបទីនបុន្ទាននាក់ ពុកជាងនាក់នឹងជាងរចនានូវក្រាថ់លំ
 អរបុន្ទាននាក់ ត្រូវវិនិច្ឆ័យអំពីចំនួនមនុស្សដែលស្រាប់ដីសមកដោយ
 ការកែហ្មកែង ធ្វើការដូចជាមនុស្សជាប់ទោសជា មហាលុគេបង្ហីខ្សែដីការ
 យ៉ាងច្បាន់តតសម្រាក ដើម្បីសាងនូវប្រាសាទសម្រាប់សសកិសមេបព្រះ
 បរមាណជននឹងព្រះមកដាក់រូមារ ដែលជាប្រាសាទតតមានប្រយោជន៍
 ឬ គ្រាន់តែជាការសម្រាប់បុណ្យអំណាចបុណ្យភាព ។ ហើយមិនគ្រាន់តែ
 វេល់ដល់មនុស្សដែលជាអូកកសាងបុណ្យភាពទេត្រូវវិញ្ញាតារាង
 តែការសម្រាប់សមេបព្រះរាជជនទិ ១ អនុ នាំខ្សែរិលដល់មនុស្សកំ
 ណែន ៥០.០០០នាក់ ។ ត្រូវពិចារណាគារដល់សម្រាតិទាំងបុន្ទានដែលព្រះ
 មហាក្សត្រអនុនេះ យកមកទុកខ្សែដោយសេចក្តីផ្តល់នយោបាយនាំ
 បណ្តាលទីនឹង សម្រាតិទាំងនេះគឺមាស៥.០០០គីឡូក្រាម ប្រាក់ចំនួន
 លើគ្នា គូនមុន្តា ៥០.០០០គ្រាប់ ក្រោមអំពីលើរឿងអាបារដែលមានចំនួន
 ជាប្រើប្រាស់បែបយ៉ាង ដែលបំផ្តាត់ពុកការទេក្នុងការទេរបុជានេះ ។

តើប្រទេសកម្ពុជាចល់មកកុងរដ្ឋកាលព្រះបាស់រដ្ឋម័ន្តិតា មាន
ប្រទេសលើសេចក្តីថ្លែងដែលមិនដែលប្រទេសមានពិធីមកបុគ្គិលិោកក្នុង
យើងគូរពេលថាស្ថុកខ្មែរកុងជាន់នោះត្រូវស្អែចដែលរោកយសិរិតអស់
យោមនោះតែសាច់ទេវិញ្ញុយើងមិនអាមេនិនពិនិត្យអោយដើម្បីបានថាគ្រោះ
សម្រួលទាំងនេះ មានជាប្រាកដបានឡើយ បើនេះដែលយើងអាមេនិនយិញ្ញា
ដោយភ្លើកយើងបាន នោះគឺជារច្ឆេទរចនាស្ថុនឹងថាន់ទើន្ទាមសេចក្តី
ប្រចាំរបស់ទ្រង់ សេចក្តីប្រពុញប៉ុណ្ណោះការដែលបន្ទប់ចុងឡើង ដោយមិន
បានចិត្តដាស់មុខដីណាយឱ្យខុសពិត្តា ការអស់នូវចុងផុក ហើយយកចុងបាយក្រោម
កកជាចំនួស ការមិនហើយស្របនូវក្រោមចំនួរកំណើរបាយក្រោម ការរចនា
ក្រោមក្រោមឯនិស្សរបុគ្គលិក ។ ព្រះបាស់រដ្ឋម័ន្តិតា ដែលកុងជាន់
នោះមិនមែននោះកុងរួយក្នុងទ្រង់មានប្រចាំខែខ្លួនការដែលទ្រង់គឺតុក
នោះហើយស្របនូវក្រោមកាលព្រះអង្គ ។

តើកុងនេះក្រោយដែលទ្រង់ទិន្នន័យតែនោះនោះជាដាច់ម៉ែចទេជាដោយ
អាស៊ីយសិលាទារិកទាំងឡាយ យើងបានដើរជាក្នុងត្រូវដែលសោររាយ

<p>ជាជីវកម្ម បងិសច្បារឡេខេបង់ព្រះពុទ្ធសាសនា ហើយទៅចូល</p> <p>កាន់ត្រាប្រុណុកសាសនាដែលធ្លាក់កាន់ពីដើមមកវិញ ដោយហេតុនេះ</p> <p>បានជាន់ត្រាសាសនា ,</p> <p>ដោយឯងចាយឯងយើត្រា</p> <p>ស្ថាមជានរបស់ការ</p> <p>ប្រជាស់សាសនា</p> <p>នេះ ។ ដែលជា</p> <p>ការពិតនោះ គឺថា</p> <p>ស្អែចិយវិរម៉នទិន</p> <p>ត្រង់ធ្វើស្តុកទេស</p> <p>ឱ្យហិនហោច ដោ</p> <p>យសចកិលោក</p> <p>យសហើយតាំងពី</p> <p>នោះមកក្រួងកម្ពុជា</p> <p>គឺត្រានូវកំឡ្វែងសម្រាប់ការពារការលុកលុយរបស់ប្រទេសធ្វើដែលនោះ</p>	
---	--

◀ حکایت ▶

ជាប់ត្រានៅទីសាងលិច ។ កាលពីឆ្នាំ ១៩៨២ រាជទឹកបិនម្នាក់ណូនេះ
យកឲវតាក្នុង បានមកដល់ស្រុកខេរ នៅលើមកដល់កំបានយិត្តុទេ
ខ្លួនមួល ដោយកើតស្រាមនឹងសេវម ហើយក្នុងរោលស្រាមនោះ
គេបង្ហែងអ្នកស្រុកទាំងអស់ត្រូវចេញតាំង ។

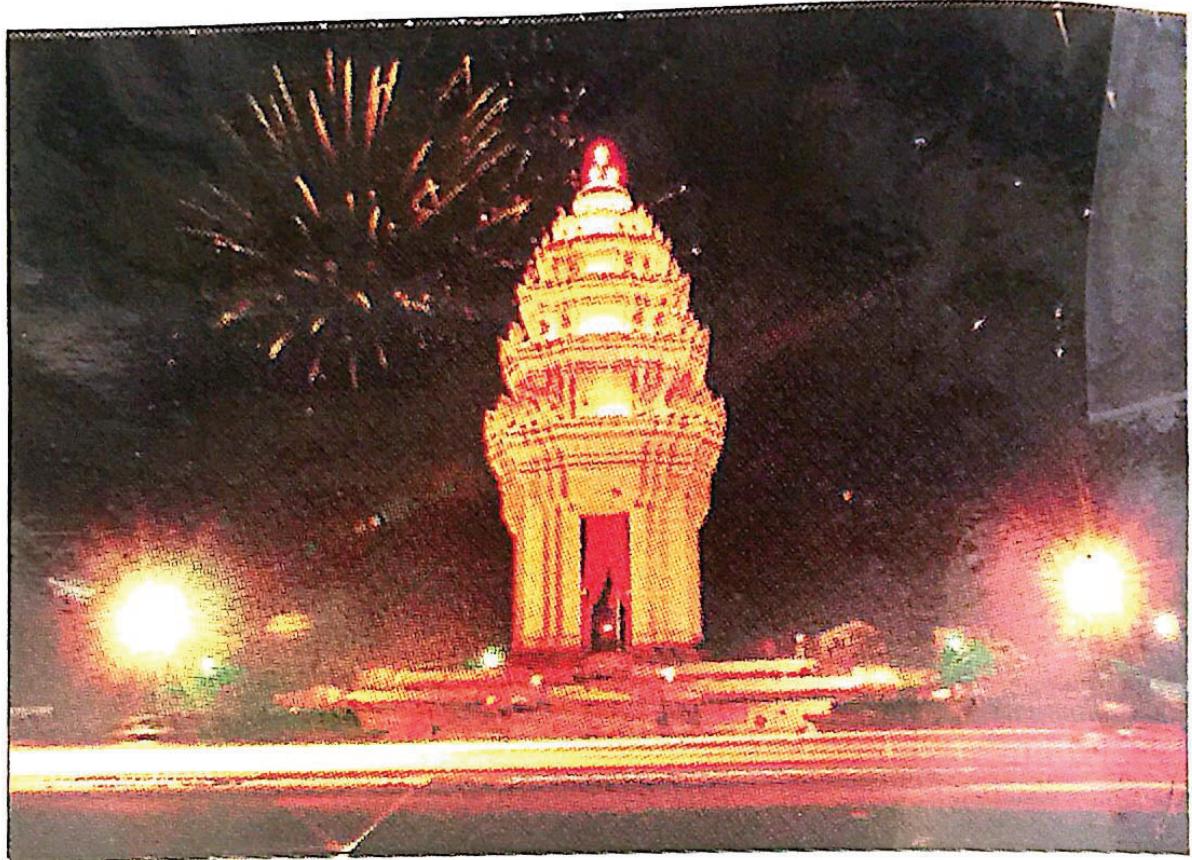
អ្នកតែងរឿងខ្លះទុកជាក់សេចក្តីអនុវាយយើងនាប់របស់ក្រោងកម្ពុជា
ថាដាប្រស្ថាដែលវាយសេចក្តីមិនបែក ហើយមិនត្រមឡប់ដើម្បីថាគ្រោះ
សាធខេរទាំងនេះជាស្ថាដែបុព្វបុរសរបស់ខ្ញុវស្សាផ្លូវកសាងឡើង ឬក្នុង
រឿងនេះតតមានប្រស្ថាអ្នកដែលវាយសេចក្តីមិនបែកនោះទេ ហើយខ្ញុវស្សា
ផ្លូវកស់ជាដាប់ពុជ្ជាល់អំពើពុកជាងសង្គ្រាសាទាំងនោះមកដោយពិត
ប្រាកដ ទាំងភាសាសាតកំមានបញ្ជាក់តាំងពីក្នុងឆ្នាំ ៧០០មកដោយ
សិលាថីរក្នុង ដែលមានប្រើបានអំពើភាសាដែលខ្ញុវស្សាផ្លូវតែដោយពាក្យបុរាណ
បុរិណារោះ ។

បុន្ថែមស្រុកណាដែលជាស្រុកអាមីនច្រាំឱ្យកេណ្ឌរាល់ប្រើប្រាយ
ឆ្នាំ ក្នុងការកសាងប្រាសាទដែលធំជានិច្ចដែលប្រើប្រាយជានិច្ចស្រុកណា

អាបីន្ទៃទ្រាំឱ្យសេដកិត្តិស្សរបៀបរាយរបស់រាល់ស្រួលបច្ចុលទៅក្នុងការ
ថែទាំនូវប្រាសាទទាំងនេះ ហើយទ្រព្យសម្បត្តិទាំងបុន្ញានបុរចូលទៅក្នុង
ប្រាសាទទាំងអស់ ។

លូនដល់មកក្នុងថ្នាក់អនុភាពដែលខ្ពស់បំផុត ជាតិខ្មែរក៏ស្រួលបច្ចុះ
ក្រោម ទាំងនៃរបស់ជាយមង្គលនៃព្រះមហាក្សត្រ ។ នៅពីខាងលើប្រា
សាទដែលបាក់បែកទាំងបុន្ញានដែលជាប្រយសសក្តិក្នុងអគិតកាល យើង
នៅសល់តែព្រះរាជក្រឹត្តិមរបស់ព្រះបាទ ជាយវរម៉ោ ដែលជាថ្វីនព្រះ
អង្គជាប្រះពុទ្ធតាមពីរកាលគង់ព្រះជន្ទាន់ទៅទ្វីយ ។

ពិនិត្យបុណ្យចំណេះ

មានលទ្ធផល ឬទៅ ធម៌រាយនូវសេវាដែលត្រូវបានចំណេះ
ជាប័ណ្ណ ឬទៅ ថ្ងៃទី ៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៨ តម្លៃ \$ 0,60 AODE
សេវាដែលបានបង្កើតឡើងដើម្បី ការបង្កើតគ្រប់គ្រង

1. តួអល់ 21+ 22 ឬទៅ 77 ផ្លូវអូរបុរី

បានលើផ្ទះស្រី ផែនការណ៍នៅភ្នំពេញ

ទូរសព្ទ: 012 982 980 ឬ 012 862 018

2. តួអល់ 68 ផ្លូវដំបូង, ទូរសព្ទ: 012 863 315

អរគុណ !